

brå

ntu

Nationella trygghetsundersökningen

NTU Kortanalys 1/2021

Bortfall i Nationella trygghetsundersökningen

En redovisning av bortfallets utveckling och beskaffenhet

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Bortfallets utveckling och beskaffenhet	4
Jämförelse av svarsfördelning mellan de två parallella undersökningarna 2017.....	5
Bortfallets utveckling i NTU jämfört med dess utveckling i andra undersökningar	5
Inledning.....	7
Syfte och frågeställningar	8
Metod.....	9
Bortfallets utveckling och beskaffenhet	15
Huvudkategorier av bortfall	16
NTU 2007–2017	16
NTU 2017–2020	21
Avslutande kommentar	27
Jämförelse av svarsfördelning i de två parallella undersökningarna 2017	28
Fördelningen bland de svarande i undersökningarna med den tidigare respektive den nya metoden	30
Avslutande kommentar	32
Bortfallets utveckling i NTU jämfört med dess utveckling i andra undersökningar	33
Nationella folkhälsoenkäten	34
ULF/SILC – Undersökningarna av levnadsförhållanden.....	34
AKU – Arbetskraftsundersökningarna	34
Redovisningsgrupper	35
Bortfallsutvecklingen i NTU 2007–2017 jämfört med Folkhälsoenkäten, ULF/SILC samt AKU	36
Bortfallsutvecklingen i NTU 2017–2020 jämfört med Folkhälsoenkäten, ULF/SILC och AKU	39
Avslutande kommentar	41
Avslutande diskussion.....	42
Referenser	44
Bilagor	46
Bilaga 1.....	46

urn:nbn:se:bra-974
© Brottsförebyggande rådet 2021

Författare: Johanna Viberg
Vetenskaplig granskare: Professor Dan Hedlin, Stockholms universitet
Omslagsillustration: Helena Halvarsson
Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna kortanalys kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Sammanfattning

Denna kortanalys fokuserar på att undersöka bortfallet i Nationella trygghetsundersökningen (NTU). Det är dock viktigt att notera att bortfallet inte är den enda – och kanske inte den viktigaste – osäkerhetskällan, utan att det finns annat som kan ha större betydelse.

Syftet med studien är att undersöka bortfallets utveckling och beskaffenhet i NTU, det vill säga hur bortfallet har förändrats över tid, både totalt och för olika grupper i befolkningen. I syftet ingår även att jämföra fördelningen bland de svarande i de två parallella undersökningar som genomfördes med olika datainsamlingsmetoder 2017. Slutligen ingår även att jämföra bortfallsutvecklingen i NTU med andra liknande undersökningar. Resultaten är uppdelade i två delar, dels för perioden före metodbytet, dels för perioden efter metodbytet, så de redovisade perioderna är alltså NTU 2007–2017 respektive NTU 2017–2020.

Den här kortanalysen ger endast en deskriptiv bild av bortfallet i NTU, utan någon djupare analys av bakomliggande orsaker, och riktar sig främst till de som är intresserade att fördjupa sig i den metodologiska delen av undersökningen.

Bortfallets utveckling och beskaffenhet

Resultaten i NTU 2007–2017 visar generellt att bortfallet tenderar att vara större bland män (än bland kvinnor), bland yngre personer (än bland äldre) samt bland personer som är födda utanför Norden (än bland dem som inte är det). Vidare är bortfallet generellt sett större bland personer som inte är gifta eller har registrerat partnerskap samt bland storstadsbor. Bortfallet i samtliga grupper har ökat successivt över tid; dock syns relativt likartade utvecklingsmönster. När olika åldersgrupper studeras framgår dock att bortfallsnivåerna totalt sett under perioden varit i princip oförändrade i den äldsta åldersgruppen (75–79 år) och i den näst äldsta åldersgruppen (66–74 år). Studeras bortfallet i övriga åldersgrupper syns den största ökningen över tid i de två yngsta åldersgrupperna (16–29 år och 30–40 år), och i den yngsta åldersgruppen har bortfallet mer än fördubblats under perioden.

Inom samtliga studerade grupper i NTU 2017–2020 är bortfallets utveckling betydligt mer stabil än i NTU 2007–2017. Det bör dock noteras

att denna senare period utgörs av endast fyra undersökningsår, och således är kortare än den föregående. Resultaten visar också att bortfallsnivåerna är högre, vilket var förväntat i och med metodbytet 2017, som innebar att NTU började använda webb- och postenkäter som datainsamlingsmetod istället för i huvudsak telefonintervjuer. Bortfallsmönstren inom respektive grupp är i stort sett detsamma under båda perioderna. I de grupper där resultat endast finns för NTU 2017–2020 är bortfallet högre bland personer med högst förgymnasial utbildning, bland ensamstående med barn och bland hushåll med fler än två vuxna (med eller utan barn).

Jämförelse av svarsfördelning mellan de två parallella undersökningarna 2017

Resultaten visar att svarsfördelningen mellan män och kvinnor inte skiljer sig mycket åt mellan de bägge undersökningarna 2017. Även för de flesta övriga grupper noteras endast små skillnader mellan undersökningarna. När undersökningarna jämförs med avseende på andelen svarande i olika åldersgrupper framgår det dock att andelen svarande är störst i åldersgrupperna 25–44 och 45–64 år i den undersökning som genomfördes med den tidigare metoden, medan störst andel svarande i den undersökning som genomfördes med den nya metoden återfinns i de två äldsta åldersgrupperna 45–64 och 65–84 år. Skillnaden beror sannolikt till viss del på att åldersspannet utökats i den undersökning som genomförts med den nya metoden, där den övre åldersgränsen flyttats från 79 år till att inkludera personer upp till 84 år.

Sammantaget visar resultaten att det mellan de två olika undersökningarna finns tydliga skillnader i fördelningen av åldersgrupper, medan fördelningen av resterande grupper är relativt likartad. En bidragande orsak till detta verkar dock vara att det äldre åldersspannet utvidgats, vilket enligt förväntan påverkar fördelningen. Skillnaden i svarsfördelningens struktur, vad gäller åldersgrupper, verkar således inte enbart bero på att datainsamlingsmetoden förändrats.

Bortfallets utveckling i NTU jämfört med dess utveckling i andra undersökningar

När bortfallet i NTU 2007–2017 jämförs med bortfallet för Statistiska centralbyråns (SCB) *Undersökningarna av levnadsförhållanden* (ULF/SILC) 2008–2017 och *Arbetskraftsundersökningarna* (AKU) 2007–2017, syns generella likheter i utvecklingen över tid. I samtliga dessa undersökningar har bortfallet haft en stigande trend, under större delen av perioden. Gemensamt för dessa undersökningar är även att datainsamlingsmetoden i huvudsak består av telefonintervjuer. I Folkhälsomyndighetens undersökning *Folkhälsoenkäten* 2007–2016, som genomförs med webb- och postenkäter, syns inte samma kraftiga utveckling, och sedan 2011 har bortfallet legat på en relativt stabil nivå. Bortfallsnivåerna har dock varit betydligt högre än för de övriga undersökningarna.

I samtliga dessa undersökningar är bortfallet större bland män än bland kvinnor. Denna skillnad är dock mindre i slutet av den studerade perioden, främst i ULF/SILC och AKU. I samtliga undersökningar är bortfallet också större ju yngre åldersgrupp som studeras, och skillnaden mellan åldersgrupperna har ökat över tid. Detta eftersom bortfallet ökat kraftigare i yngre åldersgrupper än i äldre åldersgrupper, där bortfallet alltså ökat mindre kraftigt eller varit förhållandevis stabilt.

I NTU 2017–2020 utgörs datainsamlingsmetoden av webb- och postenkäter. Vid en jämförelse med Folkhälsoenkäten 2018 och 2020 syns att nivån på bortfallet varit i princip oförändrad i båda undersökningarna dessa år. I både ULF/SILC 2017–2019 och AKU 2017–2019 har bortfallet däremot fortsatt att öka. Studeras bortfallet bland män respektive bland kvinnor, syns ett större bortfall bland män än bland kvinnor i NTU och AKU, medan bortfallet är i princip lika stort bland både män och kvinnor i ULF/SILC och AKU. I samtliga dessa undersökningar tenderar bortfallet fortsatt att vara större ju yngre åldersgrupp som studeras. Sedan 2017 har dock bortfallet i AKU ökat förhållandevis kraftigt även i de äldre åldersgrupperna, och liknande tendenser syns även i ULF/SILC, med undantag för den allra äldsta åldersgruppen. Även i NTU har bortfallet ökat bland personer i äldre åldersgrupper.

Sammantaget visar resultaten att Folkhälsoenkäten, som är den undersökning som innehåller de mest integritetskänsliga frågorna, har haft en helt annan utveckling än NTU under den period då datainsamlingsmetoden i NTU bestod av i huvudsak telefonintervjuer, medan Folkhälsoenkäten använt webb- och postenkäter. Denna period syns istället likheter med ULF/SILC och AKU, som också baserats på telefonintervjuer som datainsamlingsmetod. Jämförs istället Folkhälsoenkäten med NTU den period då webb- och postenkäter använts, ser utvecklingen snarlik ut, undersökningarna emellan. Detta indikerar att det sannolikt är datainsamlingsmetoden, och inte ämnesområdet, som driver bortfallets utveckling.

Inledning

I denna studie undersöks hur bortfallet i Nationella trygghetsundersökningen (NTU) har utvecklats över tid samt hur det är beskaffat. NTU är en årligen återkommande brottsoffer- och trygghetsundersökning, som har genomförts av Brå sedan 2006. Främst fokuserar undersökningen på hur befolkningens utsatthet för brott, känsla av otrygghet och förtroende för rättsväsendet har utvecklats, sett till hela Sveriges population (16–84 år).¹

År 2017 reviderades metoden för NTU, genom att insamlingsförfarandet ändrades (från i huvudsak telefonintervjuer till webb- och postenkäter) och att urvalet utökades (från 20 000 personer till 200 000 personer).² Det året genomfördes dock två parallella undersökningar, en med den tidigare metoden och en med den nya metoden.

Bortfallet i en statistisk undersökning används ofta som en indikator på dess kvalitet, men det är viktigt att notera att bortfallet inte är den enda (och kanske inte den viktigaste) osäkerhetskällan, utan att andra osäkerhetskällor kan ha större betydelse. Denna studie har dock endast fokuserat på att undersöka bortfallet i NTU.

Frågeundersökningar som NTU dras alltid med ett visst bortfall, eftersom en del av de personer som valts ut för att ingå i undersökningen inte deltar. Det finns en mängd olika faktorer som kan leda till bortfall; exempelvis kan det finnas en ovilja att delta på grund av tidsbrist eller avsaknad av motivation. Att andelen personer som deltar i frågeundersökningar minskat, under en lång rad år, är inte endast en nationell trend, utan samma tendenser syns även i andra delar av världen (de Leeuw, Hox och Luiten, 2020). Det är givetvis problematiskt, med tanke på att en allt mindre del av befolkningen får företräda allt fler. Ofta anses svarsfrekvensen också vara en viktig kvalitetsindikator i urvalsundersökningar (se exempelvis Bethlehem 2009). När svarsfrekvensen förändras i undersökningar som genomförs regelbundet i syfte att mäta utveckling över tid, kan det därför uppstå osäkerhet om huruvida resultaten är jämförbara över tid. Ett ökande

¹ Mer information om NTU finns på Brås webbplats (www.bra.se/ntu).

² För att läsa mer om metodbytet, se den tekniska rapporten för NTU 2017 (Brå 2018).

bortfall kan därför medföra ett behov av metodändringar för att hantera bortfallets effekter.³ Många forskare inom surveymetodik har dock på senare år omprövat betydelsen av hög svarsfrekvens och funnit att ett stort bortfall inte alltid försämrar resultatens representativitet eller tillförlitlighet.⁴

Anledningen till metodbytet i NTU 2017 var bland annat att kostnaderna för att genomföra undersökningen ökade drastiskt över tid, eftersom det blev svårare att nå personer i urvalet via telefon, samtidigt som svarsfrekvensen successivt minskade, vilket riskerade att påverka jämförbarheten. Samtidigt ökade behovet av resultat på lokal nivå, inom Brå, Polismyndigheten och övriga rättsväsendet samt även inom kommuner. Därför blev det nödvändigt att modifiera datainsamlingsmetoden.

Att webb- och postenkäter överlag ger en lägre svarsfrekvens än telefonintervjuer är känt sedan tidigare, och att svarsfrekvensen för NTU skulle bli lägre i och med metodbytet var alltså förväntat. Förhoppningen var dock att svarsfrekvensen skulle bli mer stabil, vilket är särskilt viktigt i och med att undersökningens syfte främst är att mäta utveckling över tid, snarare än exakta nivåer.

Analyserna i den här kortanalysen är deskriptiva och ett första steg för att närmare beskriva bortfallets karaktär. Resultaten innehåller därför inte någon djupare analys av bakomliggande orsaker. För detta krävs ytterligare studier, såväl av kvantitativt som kvalitativt slag. Kortanalysen riktar sig främst till de som är intresserade att fördjupa sig i den metodologiska delen av NTU.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur bortfallet i NTU har utvecklats över tid och hur det är beskaffat. Det innebär att bortfallets utveckling och struktur analyseras för att belysa hur bortfallet har förändrats över tid för olika grupper i befolkningen. I syftet ingår även att jämföra svarsmönster mellan de två parallella undersökningar som genomfördes med olika datainsamlingsmetoder 2017. Slutligen ingår det även i syftet att jämföra bortfallsutvecklingen i NTU med andra liknande undersökningar.

Rapporten bygger på följande frågeställningar:

- Hur ser bortfallets utveckling ut i olika grupper?
- Hur ser bortfallets struktur ut mellan olika grupper?

³ Exempelvis framtagande och användning av nya viktningsystem, eller en utökad användning av registerdata.

⁴ Se exempelvis Hedlin 2020; Brick och Tourangeau 2017; Särndal och Lundquist 2014; Kreuter 2013; Davern 2013; Lee, Brown, Grant, Belin, Brick 2009; Groves och Peytcheva 2008; Stang och Jöckel 2004.

- Hur ser mönstret ut bland de svarande i de två parallella undersökningar som genomfördes med olika datainsamlingsmetoder 2017?
- Finns det indikationer på att bortfallet skiljer sig mellan NTU och andra stora survey-undersökningar?

Metod

Begreppet bortfall avser i denna rapport den typen av bortfall som kallas externt bortfall eller objektsbortfall, det vill säga *de utvalda personer som inte vill eller kan medverka i undersökningarna*. När vissa respondenter inte besvarar alla frågor, kallas det för internt bortfall eller partiellt bortfall. Personer med alltför högt internt bortfall räknas i NTU till det externa bortfallet. I tabellerna 1 och 2 redogörs för populationsstorlek⁵, urvalsstorlek och bortfall för NTU under hela perioden 2007–2020. *Övertäckning* avser de som inte längre tillhör populationen, det vill säga den beräknade skillnaden mellan bruttourvalet och nettourvalet. Personer som utgör övertäckning ingår inte i bortfallsandelarna, så beräkningarna baseras på nettourvalet. NTU genomfördes för första gången 2006, men det året utesluts ur den här rapporten.⁶

Tabell 1. Populationsstorlek, urvalsstorlek samt oviktat och viktat bortfall i procent för NTU 2007–2017.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Population (N)	7 017 910	7 088 940	7 163 196	7 237 270	7 296 660	7 344 108	7 389 634	7 441 507	7 506 019	7 567 447	7 646 666
Bruttourval (n)	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
– övertäckning^a	289	270	256	277	286	211	260	282	251	246	202
Nettourval	19 711	19 730	19 744	19 723	19 714	19 789	19 740	19 718	19 749	19 754	19 798
Bortfall (n_b)	4 766	4 757	5 835	5 603	5 988	6 403	7 069	7 688	7 332	7 834	8 172
Bortfall (oviktat)	24,2	24,1	29,6	28,4	30,4	32,4	35,8	39,0	37,1	39,7	41,3
Bortfall (viktat)	24,5	23,9	29,1	28,1	30,7	32,4	35,9	38,2	36,2	38,8	40,0

^a Personer som avlidit eller flyttat utomlands.

⁵ Under åren 2007–2016 utgjordes NTU-populationen av personer i åldrarna 16–79 år. I samband med metodbytet 2017 utökades åldersspannet till att omfatta åldrarna 16–84 år, vilket har medfört att populationsstorleken numera blivit större, från och med NTU 2017.

⁶ NTU 2006 utesluts ur resultatredovisningen i NTU:s huvudrapporter sedan NTU 2018. För mer information om detta, se den tekniska rapporten för NTU 2018 (Brå 2019).

Tabell 2. Populationsstorlek, urvalsstorlek samt oviktat och viktat bortfall i procent för NTU 2017–2020.

	2017	2018	2019	2020
Population (N)	7 920 069	8 022 000	8 104 985	8 188 350
Bruttourval (n)	200 000	201 975	200 001	200 001
– övertäckning ^a	556	436	360	459
Nettourval	199 444	201 539	199 641	199 542
Bortfall (n _b)	119 511	127 507	126 180	125 729
Bortfall (oviktad andel %)	59,9	63,3	63,2	63,0
Bortfall (viktad andel %)	56,1	59,5	59,4	59,4

^a Personer som avlidit eller flyttat utomlands.

Om bortfall i urvalsundersökningar

Om bortfallet i hög grad består av personer som avviker från de svarande finns risken att skattningarna blir skeva, vilket i regel är en av de allvarligaste konsekvenserna för undersökningens kvalitet. Bortfallsfelet bör även ställas i relation till annat som kan påverka undersökningens kvalitet, såsom urvalsfel, mätfel, bearbetningsfel och täckningsfel. Bortfallet och dess koppling till en viss undersökningsvariabel kan kategoriseras enligt följande:⁷

- Slumpmässigt bortfall.
- Systematiskt bortfall
 - ej relaterat till den variabel som undersöks.
 - indirekt relaterat till den variabel som undersöks.
 - direkt relaterat till den variabel som undersöks.

Ett slumpmässigt bortfall har inget att göra med undersökningsvariabeln, vare sig direkt eller indirekt. Att vissa personer inte deltar i undersökningen beror då helt på slumpen och är jämnt spritt i undersökningspopulationen.

Ett icke-relaterat systematiskt bortfall innebär att det finns en bakomliggande faktor till bortfallet, men att denna faktor inte har något samband med undersökningsvariabeln.

Ingen av dessa två former av bortfall innebär att de personer som utgör bortfallet avviker från de svarande i något avseende som är relevant för undersökningen. Dessa två former av bortfall, som i engelskspråkig litteratur kallas *missing completely at random* (MCAR), har ändå en effekt på undersökningens kvalitet, eftersom antalet svarande blir mindre än vad det hade blivit utan bortfall. Eftersom man av erfarenhet vet ungefär hur stort bortfallet kommer att bli, kan den effekten bemötas genom att man låter urvalsstorleken bli så stor att antalet svarande (efter bortfall) blir tillräckligt.

⁷ Lindén-Boström och Persson 2004; Reuterberg 2001; Groves 2006.

Ett systematiskt bortfall som indirekt eller direkt är relaterat till den variabel som undersöks kan däremot skapa problem i urvalsundersökningar. Bortfall som beror på ett indirekt samband mellan studieobjektet och vad som ska observeras, innebär att det finns en faktor som både påverkar studieobjektets svarsfrekvens och undersökningsvariabeln. Ett exempel är att kvinnor deltar i NTU i något större utsträckning än män. Eftersom kvinnor även svarar annorlunda på gruppnivå än män på frågor om brottsutsatthet och trygghet, blir skattningarna skeva. Denna skevhet motverkas med viktning, som möjliggörs av att det finns kännedom om juridiskt kön för alla personer i målpopulationen och urvalet. Den här formen av bortfall, som kan justeras för genom viktning, kallas *missing at random* (MAR). I de grupper där man av erfarenhet vet att bortfallet är stort dras särskilt stora urval, det vill säga översamplar.

Bortfall med ett direkt samband till studieobjektet, är ett problem. Det handlar om en faktor som är direkt associerad med vad som studeras och som även påverkar viljan att delta i undersökningen.⁸ Detta kan leda till både under- och överskattningar i resultaten.⁹ Den här formen av bortfall kallas *missing not at random* (MNAR). Det är dock svårt att bedöma hur kraftigt bortfall av typen MNAR påverkar statistiken.

Viktning

Vid samtliga skattningar i NTU används en vikt som består dels av en så kallad designvikt, dels av en kalibreringsvikt. Kalibreringen justerar för bortfallsfel och urvalsfel, genom att man jämför hur den grupp som deltagit i NTU ser ut befolkningsmässigt i förhållande till populationen som helhet. Det är en modern metod som syftar till att justera för bortfallets effekter. I syfte att identifiera lämpliga hjälpvariabler till kalibreringsvikten, studeras sambandet mellan de svarande och bortfallet genom att beräkna den viktade svarsandelen per kategori för de tänkta hjälpvariablerna. Beroende på hur deras fördelning i undersökningsmaterialet skiljer sig från fördelningen av samma variabler i populationen, avgörs därefter om de är effektiva så kallade hjälpvariabler. Designvikten avser den vikt som skulle kunna användas om inte något bortfall förekom, och kompenserar för de justeringar som gjorts i urvalet (t.ex. stratifiering). Designvikten konstrueras genom att den översamplade gruppen viktas ner procentuellt lika mycket som urvalet för denna grupp utökades vid översamplingen. I denna kortanalys, där endast bortfallet redovisas, används endast designvikt, medan såväl kalibreringsvikt som designvikt används när resultaten

⁸ Det kan till exempel handla om att det upplevs som obehagligt att tala om sin utsatthet för ett brott och därför väljer att inte delta i undersökningen. Ett sådant samband mellan bortfall och studieobjekt skulle betyda en underskattning av utsattheten för brott. Hypotetiskt kan sambandet även gå åt andra hållet, så att en respondent som inte varit utsatt för några brott anser att hans eller hennes deltagande i undersökningen inte fyller någon funktion. Det senare skulle leda till en överskattning av utsattheten för brott i resultatet.

⁹ Det är exempelvis sannolikt att de mest marginaliserade grupperna i befolkningen, såsom hemlösa, missbrukare och de som lever i kriminella miljöer, inte är representerade i NTU, samtidigt som dessa grupper tenderar att vara mer utsatta för brott än andra (Brå 2000, Nilsson 2002).

redovisas i NTU (se vidare *Tolkning av resultat*).

Statistiska centralbyrån (SCB) genomför årligen datainsamlingen till NTU, på uppdrag av Brå. Efter att datainsamlingen avslutats, undersöker SCB designvägda svarsandelar för tänkbara hjälpvariabler hämtade från Registret över totalbefolkningen, Utbildningsregistret, Inkomst- och taxeringsregistret och Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik. I NTU 2007–2017 undersöktes variablerna län, kön, ålder, födelseland, civilstånd, inkomst samt boendeområde. I samband med metodbytet 2017 gjordes en genomgång av tänkbara hjälpvariabler. I NTU 2017–2020 undersöktes variablerna kön, ålder, födelseland, civilstånd, hushållstyp, utbildningsnivå, utbildningsinriktning, förvärvsinkomst, urbaniseringsgrad, yrkesställning, sjukersättning, ekonomiskt bistånd, sysselsättning samt kommungrupp. Det finns således information om designviktade svarsandelar för fler grupper efter metodbytet 2017 jämfört med åren före metodbytet.

Utefter de hjälpvariabler som undersöktes, användes variablerna län, kön, ålder, födelseland, civilstånd, inkomst och boendeområde i NTU 2007–2017. Motsvarande hjälpvariabler i NTU 2017–2020 är lokalpolisområde, ålder, födelseland, utbildningsnivå, familjetyp och kommungrupp.

Resultatredovisning

De resultat som presenteras i den här kortanalysen utgörs främst av designviktade¹⁰ procentuella bortfallsandelar för olika grupper i undersökningsmaterialet.

I det inledande avsnittet presenteras bortfallets utveckling och beskaffenhet i NTU, genom redogörelser av både det totala bortfallet och av hur bortfallet har utvecklats i olika grupper i befolkningen. Vidare jämförs skillnader i svarsandelar mellan de parallella undersökningar som genomfördes med olika metoder 2017. Slutligen studeras bortfallets utveckling i andra undersökningar för att jämföra med utvecklingsmönstret i NTU.

För att undersöka om det finns indikationer på att bortfallet skiljer sig mellan NTU och andra stora surveyundersökningar, jämförs bortfallsutvecklingen i NTU med den nationella folkhälsoenkäten *Hälsa på lika villkor*, Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF/SILC) samt Arbetskraftsundersökningarna (AKU). För det ändamålet har liknande underlag för respektive undersökning använts.

Det är inte möjligt att bibehålla jämförbarhet mellan viktade bortfallsandelar före och efter byte av datainsamlingsmetoden 2017, eftersom det aldrig går att veta om den tidigare metoden skulle ha genererat samma svarsandelsutveckling som den nya. Därför delas bortfallsanalysen upp i två delar, dels för perioden före metodbytet, dels för perioden efter metodbytet.

¹⁰ Designviktade bortfallsandelar kommer i fortsättningen att benämnas som *viktade bortfallsandelar*.

Utvalda redovisade hjälpvariabler som SCB redogjort för i bortfallsredovisningen för respektive datainsamlingsmetod, utgör redovisningsgrupper för resultaten i denna rapport. På grund av att färre hjälpvariabler finns redovisade för NTU 2007–2017 än för NTU 2017–2020, redovisas resultat för fler grupper för den senare perioden.

Nedan redovisas en översikt över de redovisningsgrupper som används i denna rapport, för NTU 2007–2017 respektive NTU 2017–2020.

Redovisningsgrupper NTU 2007–2017		
Kön	Ålder	Civilstånd
Män	6 kategorier	Gift/registrerat partnerskap
Kvinnor	16–29 år	Övriga
	30–40 år	
Födelseland	41–50 år	Boendeområde
Norden	51–65 år	Storstad
Övriga	66–74 år	Ej storstad
	75–79 år	

Redovisningsgrupper NTU 2017–2020			
Kön	Ålder	Civilstånd	Familjetyp
Män	4 kategorier	Gift/registrerat partnerskap	Ensamstående utan barn
Kvinnor	16–29 år	Övriga	Ensamstående med barn
	30–54 år		Sammanboende utan barn
Födelseland	55–69 år	Boendeområde	Sammanboende med barn
Sverige	70–84 år	Storstäder/storstadsnära kommuner	Övriga
Övriga		Större städer/kommuner nära större stad	Utbildningsnivå
		Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	Förgymnasial
			Gymnasial
			Eftergymnasial

Redovisningsgruppen *Kön* avser indelning efter juridiskt kön. Observera även att i redovisningsgruppen *Födelseland* ingår personer med okänt födelseland i kategorin *Övriga* tillsammans med personer som inte är födda i Sverige. Redovisningsgruppen *Boendeområde* i NTU 2007–2017 är baserad på en gruppering av kommuner som är belägna i Stockholms-, Göteborgs- och Malmöregionerna, medan denna redovisningsgrupp i NTU 2017–2020 är indelad efter den kommungruppsindelning som gjordes 2017 av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). I redovisningsgruppen *Familjetyp* avser kategorin *Övriga* hushåll med fler än två vuxna (med eller utan barn), och även personer där uppgift saknas ingår i denna kategori. Gällande redovisningsgruppen *Utbildningsnivå* ingår i kategorin *Förgymnasial* även personer där högsta genomförda utbildningsnivå är okänd.

Tolkning av resultat

När urvalet i NTU dras, översamlas grupper eller områden där bortfallet förväntas vara högt.¹¹ Att grupper med högre bortfall översamlas, leder till att det totala oviktade bortfallet blir högre än om översampling inte hade skett. När bortfallet studeras i den här rapporten används dock så kallade designvikter, vilka korregerar för de översamplingar som gjorts. Eftersom det designviktade bortfallet därmed tar hänsyn till urvalsdesignen, utgör det en bättre lämpad kvalitetsindikator än det oviktade.¹² En annan fördel med designviktade bortfallsandelar är att om förändringar gjorts i urvalsdesignen från ett år till ett annat (till exempel genom att en annan stratumindelning används)¹³ blir de viktade bortfallsandelarna ändå jämförbara mellan åren.

¹¹ Det är exempelvis vanligare att unga väljer att inte delta i den här typen av undersökningar, och därför finns det en risk att de yngsta blir alltför få för att kunna studeras separat med acceptabel precision i skattningarna. För att motverka detta, har de yngsta åldersgrupperna översamlats i urvalet.

¹² Det oviktade bortfallet indikerar istället hur datainsamlingen har fungerat i urvalet.

¹³ I NTU stratifieras urvalet på lokalpolisområden vars indelning exempelvis ändrats i polisregion Syd. Detta påverkar dock inte bortfallsutvecklingen på nationell nivå, eftersom designvikten tar hänsyn till urvalsdesignen, och ger en bild av hur bortfallet hade sett ut om hela urvalsramen hade ingått.

Bortfallets utveckling och beskaffenhet

I detta kapitel redovisas bortfallets utveckling och beskaffenhet i NTU 2007–2020, genom redogörelser av huvudkategorier av bortfall samt av hur bortfallet har utvecklats i olika grupper i befolkningen. Resultaten presenteras i separata delar för perioderna 2007–2017 respektive 2017–2020, av metodologiska skäl (se avsnittet *Metod*).

I NTU 2007–2017 användes främst telefonintervjuer som datainsamlingsmetod, medan webb- och postenkäter använts i NTU 2017–2020. Telefonintervjuer gav inledningsvis en relativt hög svarsfrekvens och lågt internt bortfall samt gjorde det enklare att administrera följdfrågor. Uppfattningen var då också att känsliga frågor bäst ställdes per telefon. Kostnaden för datainsamlingsmetoden ökade dock drastiskt över tid, i takt med att även bortfallet ökade. Samtidigt ökade behovet av resultat på lokal nivå, inom Brå, Polismyndigheten och övriga rättsväsendet samt även inom kommunerna. Därför blev det nödvändigt att modifiera datainsamlingsmetoden.

För att göra det möjligt att redovisa resultaten på såväl nationell och regional som lokal nivå, utökades urvalet i samband med revideringen av NTU 2017. I och med metodbytet höjdes också urvalsramens övre gräns från 79 år till 84 år, för att undersökningen skulle kunna vara representativ även för den något äldre åldersgruppen.

Metodbytet förväntades generera en stabilare svarsfrekvens och högre bortfallsnivåer. Även om ett högt bortfall leder till mer osäkra skattningar behöver det inte nödvändigtvis innebära problem för möjligheten att generalisera resultaten till befolkningen, så länge bortfallet är slumpmässigt. Problem uppstår dock om bortfallet är systematiskt, det vill säga direkt relaterat till det som avses att mätas, eftersom det kan orsaka mätfel. Det ska däremot tilläggas att externt bortfall generellt sett medför mindre problem för möjligheterna att följa utvecklingen över tid än för att skatta exakta nivåer, om karaktären på det bortfallet förhåller sig konstant, det vill säga att graden av mätfel är densamma vid varje upprepad mätpunkt.

Huvudkategorier av bortfall

Det finns flera orsaker till att personer i urvalet inte deltar i NTU. Kategorin *ej anträffade* avser de personer som man vid datainsamlingen inte lyckats få kontakt med. Orsakerna kan vara att deras adress saknas i Registret över totalbefolkningen, att de har skyddad identitet, att de har flyttat, att adressen är okänd eller att de är tillfälligt bortresta. Kategorin *avböjd medverkan* innebär att SCB meddelats att personen inte vill medverka i undersökningen, och *förhindrad medverkan* innebär exempelvis språksvårigheter eller fysiska eller psykiska hinder. I och med metodbytet 2017 tillkom kategorin *ej avhörda*, som avser att ingen uppgift har lämnats om varför enkäten inte är besvarad.¹⁴ Efter metodbytet redovisas även kategorierna *postreturer*, *fel person har svarat* samt *insänd blank/oaanvändbar*.

Eftersom datainsamlingsmetoden förändrades 2017 innebär det även att fördelningen av bortfallet i de olika kategorierna skiljer sig åt mellan NTU 2007–2017 och NTU 2017–2020. Det är exempelvis lättare att personer i urvalet anträffas via post jämfört med tillfälliga kontaktförsök via telefon. Hur bortfallet kategoriseras skiljer sig också åt beroende på datainsamlingsmetod, men det finns svårigheter med att kategorisera orsaker till bortfall. Vid webb- och postenkäter är det mycket svårt att särskilja *ej anträffade* personer från personer som *avböjt medverkan*, men vid telefonintervjuer finns bättre möjligheter att särskilja dessa bägge kategorier från varandra. Vid *postreturer* kan det vara svårt att avgöra om det är fråga om bortfall eller övertäckning, och det kan då krävas ytterligare spårningsinsatser.¹⁵

NTU 2007–2017

Huvudorsakerna till att vissa av de utvalda individerna inte medverkar i NTU 2007–2017 framgår av tabell 3.

I NTU 2007–2017 har andelen personer som inte varit anträffbara ökat kraftigt över tid, från 9,5 procent 2007 till 19,4 procent 2017. Det motsvarar en ökning på 9,9 procentenheter. Andelen som *avböjt medverkan* har också ökat över tid, med 6,6 procentenheter från 2007 till 2017 (från 12,3 till 18,9 %). Ökningen i den andel som *avböjt medverkan* var i början av mätperioden större än den i andelen *ej anträffade*, men ökningen för den förstnämnda kategorin har inte varit lika drastisk. Andelen personer som varit *förhindrade att medverka* har varierat mellan 2,1 och 2,5 procent under perioden 2007–2013; därefter noteras högre nivåer, som varierat mellan 2,7 och 2,9 procent.

¹⁴ De som i NTU 2007–2016 sagt sig vilja besvara en postenkät (istället för en telefonintervju) och sedan inte skickat in enkäten, inkluderades i kategorin "avböjd medverkan".

¹⁵ I regel vidtas inga speciella åtgärder i de fall andelen *postreturer* är ytterst begränsad.

Tabell 3. Huvudorsak till bortfall i NTU 2007–2017. Öviktad andel i procent av nettourvalet.

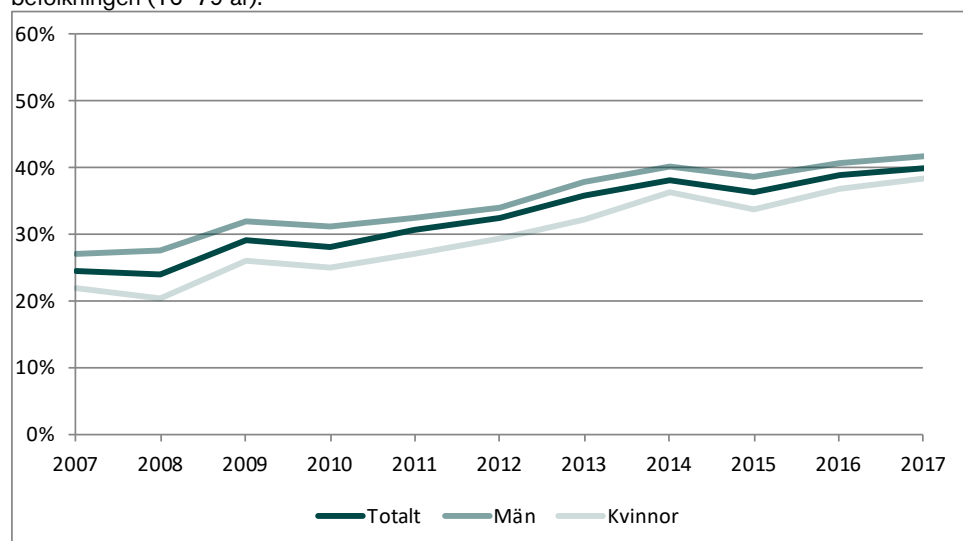
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nettourval	19 711	19 730	19 744	19 723	19 714	19 789	19 740	19 718	19 749	19 754	19 798
Förhindrad att medverka	2,4	2,5	2,1	2,1	2,2	2,3	2,4	2,8	2,8	2,7	2,9
Avböjt medverka	12,3	11,9	13,6	12,5	13,2	15,2	15,5	17,0	14,5	15,8	18,9
Ej anträffad	9,5	9,7	13,8	13,8	15,0	14,9	18,0	19,2	19,8	21,1	19,4

Totalt och kön

Med *totalt bortfall* avses bortfallet för hela urvalet, till skillnad från bortfallet uppdelat på till exempel kön. Det totala bortfallet har successivt ökat under hela tidsperioden, från den viktade andelen 24,5 procent 2007 till 40,0 procent 2017, vilket motsvarar en ökning med 15,5 procentenheter (se figur 1). I NTU 2008, 2010 och 2015 minskade det, men trenden har i övrigt varit stigande.

Bland män har bortfallet under hela tidsperioden 2007–2017 utgjort en större andel än bland kvinnor. I NTU 2007 var bortfallet bland män 26,9 procent, men ökade till 2017 års undersökning med 14,7 procentenheter, till ett bortfall på 41,6 procent. Bland kvinnor var bortfallet 21,9 procent 2007, men ökade därefter med 16,4 procentenheter fram till 2017, då andelen var 38,3 procent. Bortfallets utveckling är mycket likartad för män respektive kvinnor, men bland kvinnor har bortfallet ökat något mer än bland män, så skillnaden mellan könen har minskat över tid.

Figur 1. Bortfall i NTU 2007–2017. Andel av samtliga samt av männen respektive kvinnorna i befolkningen (16–79 år).

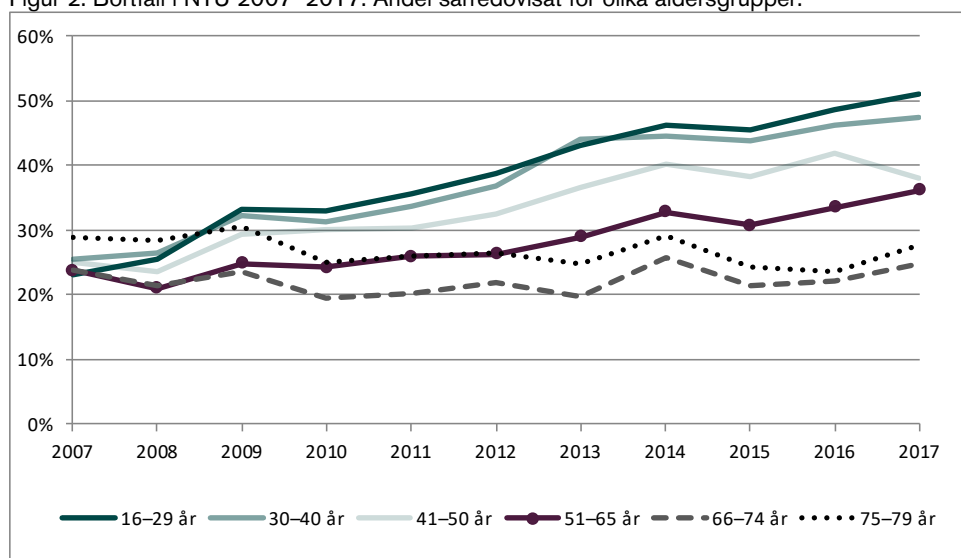
Ålder

Bortfallsutvecklingen skiljer sig åt mellan åldersgrupperna i NTU 2007–2017 (se figur 2). Bortfallet har ökat som mest i de två yngsta åldersgrupperna, 16–29 år och 30–40 år. Därefter utgör bortfallet i princip en mindre andel ju äldre åldersgrupp som studeras, med undantag för att de två äldsta åldersgrupperna, 66–74 år och 75–79 år.

Bland personer som är 16–29 år har andelen ökat vid nästan varje mätpunkt perioden 2007–2017, från 23,2 till 51,0 procent. Således har andelen mer än fördubblats i denna grupp. Bland personer i åldern 30–40 år var motsvarande andel 25,4 procent 2007 och ökade till 47,4 procent 2017. I åldersgrupperna 41–50 år och 51–65 år var bortfallsnivån relativt stabil under perioden 2009–2012, men ökade sedan nästan varje år fram till 2017. Sett till hela tidsperioden 2007–2017 ökade andelen i åldersgruppen 41–50 år med 13,0 procentenheter (från 25,0 till 38,0 %). Under samma period ökade andelen i åldersgruppen 51–65 år från 23,8 procent till 36,2 procent, vilket är en ökning med 12,4 procentenheter.

Den näst äldsta åldersgruppen (66–74 år) har under nästan hela perioden varit den grupp som haft lägst bortfallsnivå. Sett över tid har denna grupp även haft en relativt stabil utveckling och var 23,9 procent 2007 och 24,8 procent 2017. I NTU 2007 var det små skillnader mellan de flesta åldersgrupperna, men den äldsta åldersgruppen (75–79 år) skiljde sig något från övriga grupper och hade vid den tidpunkten den högsta bortfallsnivån. I denna grupp har bortfallet totalt sett nästan inte förändrats något under studerade perioden; det var 29,0 procent 2007 och 27,8 procent 2017.

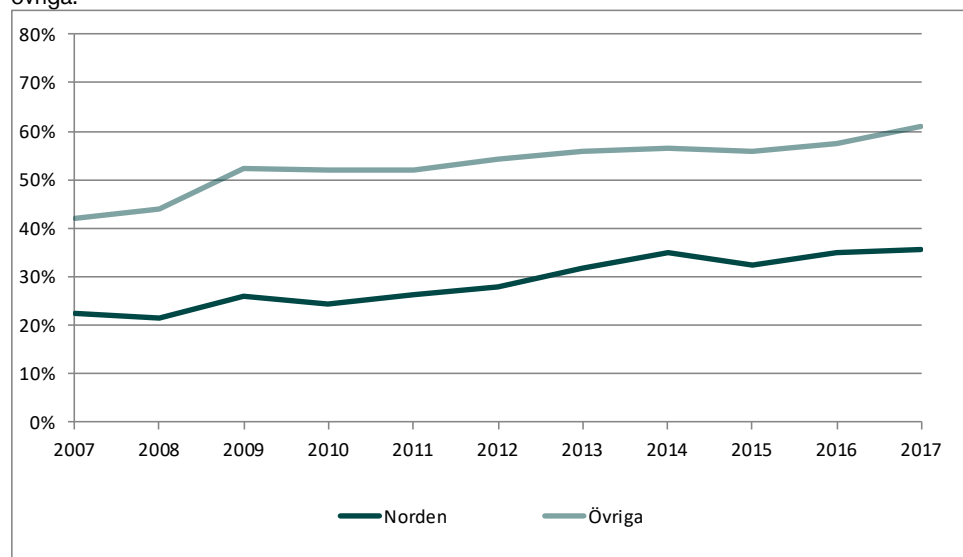
Figur 2. Bortfall i NTU 2007–2017. Andel särredovisat för olika åldersgrupper.

Födelseland

I NTU 2007–2017 redovisas bortfallet för de som är födda i Norden¹⁶ respektive de som är födda utanför Norden. Under hela perioden har bortfallet varit störst bland personer födda utanför Norden, vilket illustreras i figur 3. Bland de som är födda i Norden var andelen 22,3 procent 2007 och ökade till 35,7 procent 2017, vilket motsvarar en ökning med 13,4 procentenheter. Andelen bland personer födda utanför Norden var 42,2 procent 2007 och ökade med 10,2 procentenheter fram till 2009, då andelen var 52,4 procent. Därefter var bortfallsnivån stabil några år, men ökade 2012–2017 (från 54,3 till 60,9 %). Således har båda grupperna en likartad utveckling, med ett ökat bortfall över tid.

Figur 3. Bortfall i NTU 2007–2017. Andel särredovisat för personer födda i Norden respektive övriga.

Civilstånd

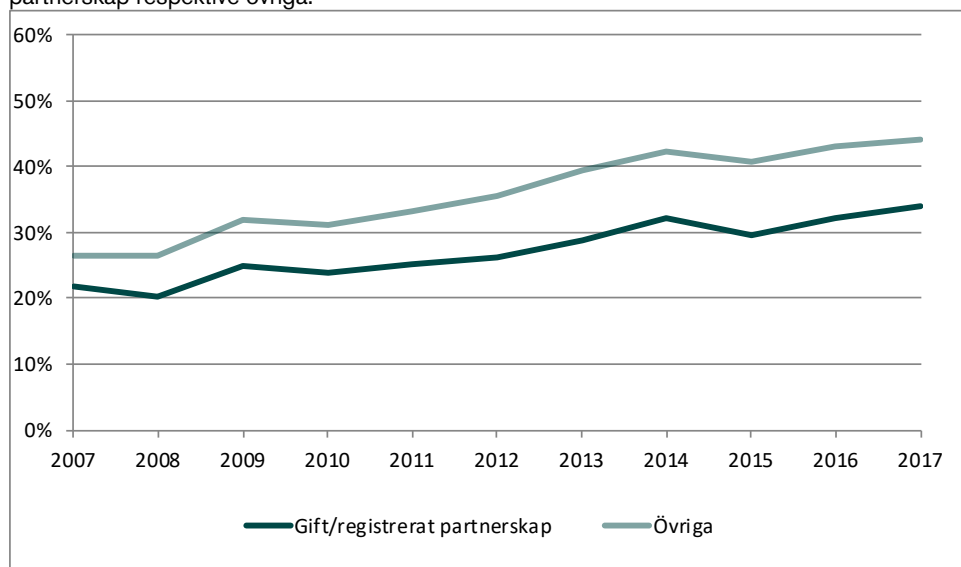
Figur 4 visar hur bortfallet utvecklats under perioden 2007–2017, dels bland de som är gifta eller har ingått registrerat partnerskap, dels bland övriga personer. Vid en jämförelse mellan dessa bägge grupper är bortfallet under hela perioden lägre bland de som är gifta eller har ingått registrerat partnerskap: 21,7 procent 2007 och 34,0 procent 2017 (vilket motsvarar en ökning på 12,3 procentenheter). Bland övriga personer utgjorde bortfallet 26,4 procent 2007 och 44,0 procent 2017 (vilket motsvarar en ökning på 17,6 procentenheter).

Utvecklingsmönstret grupperna emellan är alltså likartat, men i gruppen med personer som är gifta eller ingått registrerat partnerskap är bortfalls-

¹⁶ Sverige, Norge, Danmark, Island och Finland.

ökningen inte lika kraftig. Skillnaden i bortfallsnivå, grupperna emellan, har således ökat över tid, från 4,7 procentenheter 2007 till 10,0 procentenheter 2017.

Figur 4. Bortfall i NTU år 2007–2017. Andel särredovisat för personer som är gifta/registrerat partnerskap respektive övriga.

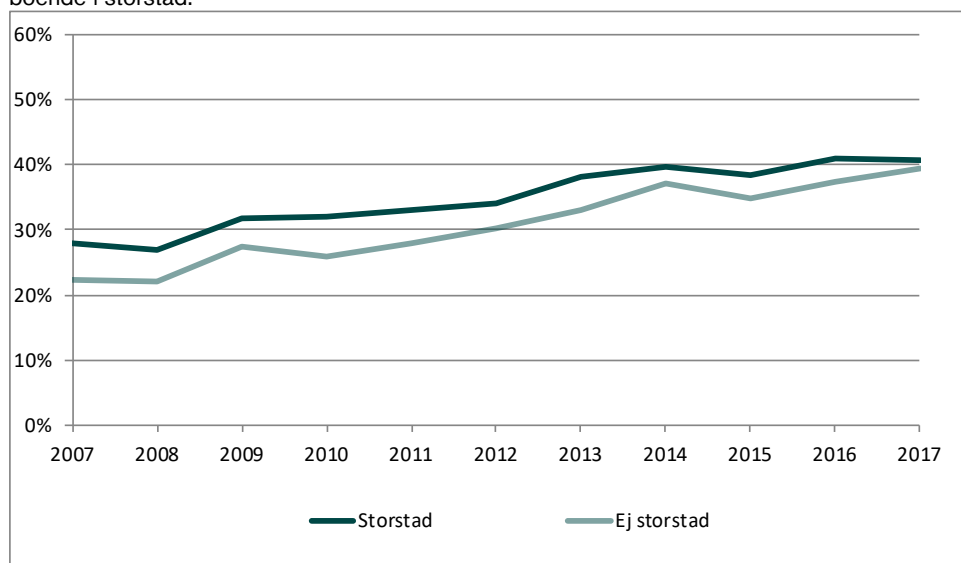

Boendekområde

I figur 5 jämförs bortfallet för de som bor i en storstad (Stockholm, Göteborg eller Malmö)¹⁷ respektive de som inte gör det. Under hela perioden 2007–2017 är bortfallet störst i gruppen med personer som bor i en storstad. År 2007 var andelen bland dem 27,9 procent, och ökade sedan med 12,7 procentenheter till 2017, då andelen var 40,6 procent. Bland de som inte bor i en storstad var andelen 22,4 procent 2007 och ökade till 39,5 procent 2017, vilket var en ökning med 17,1 procentenheter. Över tid var ökningen således större bland de som inte bor i storstad, men utvecklingsmönstret kan ändå tolkas som likartat grupperna emellan.

¹⁷ Indelningen är baserad på en gruppering av kommuner som är belägna i Stockholms-, Göteborgs- och Malmöregionerna.

Figur 5. Bortfall i NTU 2007–2017. Andel särredovisat för boende i storstad respektive ej boende i storstad.

NTU 2017–2020

Huvudorsakerna till att vissa av de utvalda individerna inte medverkar i NTU 2017–2020 framgår av tabell 4.

Bortfallet i NTU 2017–2020 består främst av ej avhörda. Efter en mindre ökning från 56,8 2017 till 60,4 procent 2018 har nivån varit i princip oförändrad. Både den andel som avböjt medverka och andelen ej anträffade har varierat mellan 0,2 och 0,3 procent under perioden 2017–2020. Andelen personer som varit förhindrade att medverka har legat stadigt på 0,2 procent sedan NTU 2017, medan andelen postreturer har varierat mellan 1,1 och 1,6 procent. Andelen där fel person besvarat enkäten har varit i princip oförändrad under perioden, och var 0,5 procent 2020. Andelen som sänt in en blank eller oanvändbar enkät har legat stadigt på 0,1 procent sedan 2017.

Tabell 4. Huvudorsak till bortfall i NTU 2017–2020. Oviktad andel i procent av nettourvalet.

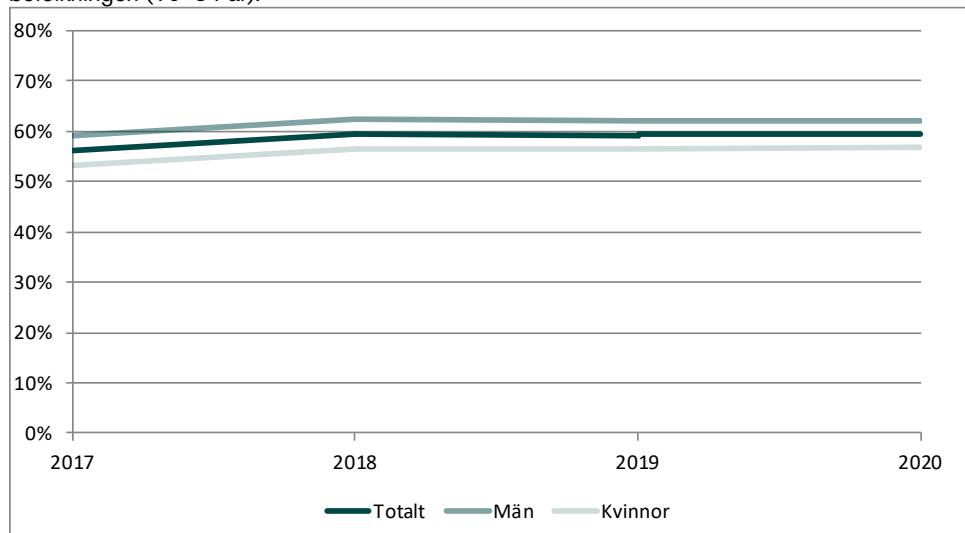
	2017	2018	2019	2020
Nettourval	199 444	201 539	199 641	199 542
Förhindrad att medverka	0,2	0,2	0,2	0,2
Avböjt medverka	0,3	0,3	0,2	0,2
Ej anträffad	0,3	0,2	0,2	0,2
Ej avhörda	56,8	60,4	60,7	60,4
Postretur	1,6	1,4	1,1	1,3
Fel person har svarat	0,5	0,5	0,6	0,5
Insänd blank/oanvändbar	0,1	0,1	0,1	0,1

Totalt och kön

I figur 6 presenteras det totala bortfallet samt bortfallet för män och kvinnor i NTU 2017–2020, det vill säga perioden efter att undersökningen började genomföras med en annan datainsamlingsmetod än tidigare. Studeras det totala bortfallet syns en ökning med 3,4 procentenheter 2017–2018 (från 56,1 till 59,5 %), och därefter har bortfallet legat på i princip samma nivå (59,4 %, 2020).

Bortfallet bland män är större än bland kvinnor, och skillnaden män och kvinnor emellan har varit som mest 5,9 procentenheter. Bortfallet bland männen var 59,0 procent 2017 och ökade till 62,4 procent 2018; därefter har andelen i princip varit oförändrad. Bland kvinnor var motsvarande andel 53,1 procent 2017, för att sedan öka till 56,5 procent 2020, och därefter har andelen legat kvar på i stort sett samma nivå. Således följer bortfallet bland män och kvinnor samma utvecklingsmönster under perioden.

Figur 6. Bortfall i NTU 2017–2020. Andel av samtliga samt av männen respektive kvinnorna i befolkningen (16–84 år).

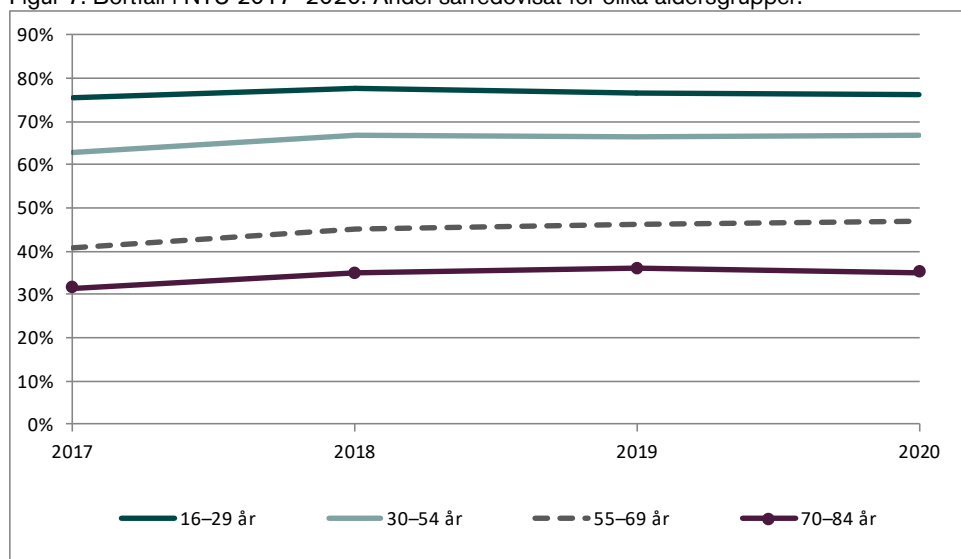
Ålder

Vid jämförelser av åldersgrupperna, är bortfallet mindre ju äldre åldersgrupp som studeras (se figur 7), och detta även efter metodbytet. Under hela perioden 2017–2020 utgör de som inte deltar i NTU en större andel i de yngre åldersgrupperna (16–29 år och 30–54 år) än i de äldre åldersgrupperna (55–69 år och 70–84 år).

Efter metodbytet 2017 har bortfallsutvecklingen varit nästan oförändrad i den yngsta åldersgruppen (16–29 år), och ökat med endast 1,1 procentenhet under perioden 2017–2020 (från 75,3 till 76,4 %). I åldersgruppen 30–54 år ökade bortfallet med 4,0 procentenheter (från 62,9 till 66,9 %) åren 2017–2018, och därefter har andelen legat kvar på i princip samma nivå.

Bortfallet i den näst äldsta åldersgruppen (55–69 år) har ökat från 2017, då andelen var 40,8 procent, till 47,0 procent 2020, vilket motsvarar en ökning med 6,2 procentenheter. Det är även i denna grupp som bortfallet ökat mest sedan metodbytet 2017. I den äldsta åldersgruppen (70–84 år) ökade andelen från 31,5 till 36,1 procent åren 2017–2019, och även därefter har bortfallet varit ungefär lika stort.

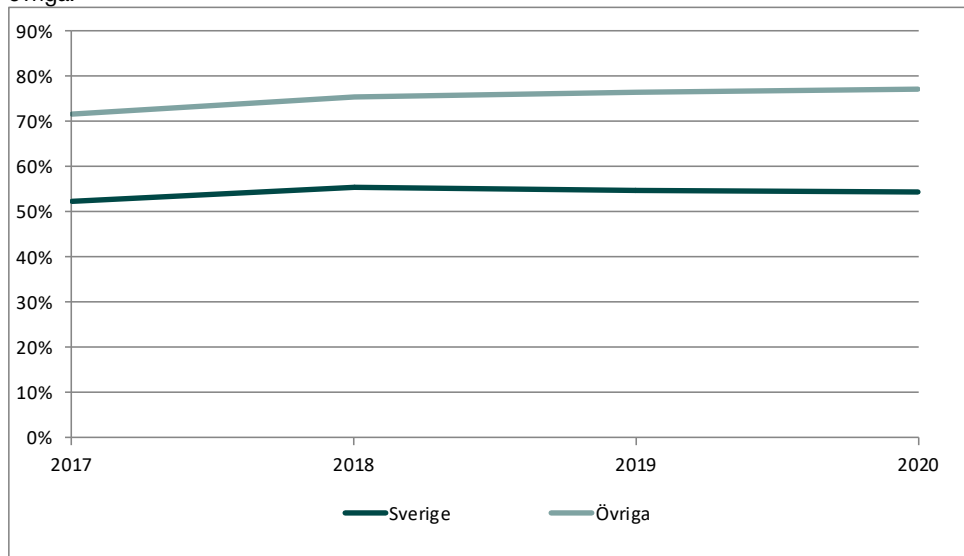
Figur 7. Bortfall i NTU 2017–2020. Andel särredovisat för olika åldersgrupper.

Födelseland

Från och med 2017 redovisas bortfallet också uppdelat på personer som är födda i Sverige respektive personer som är födda i övriga länder (se figur 8). Sett till hela perioden 2017–2020 är bortfallet mindre bland de som är födda i Sverige; bland dem ökade bortfallet från 52,2 procent 2017 till 55,3 procent 2018, för att därefter ligga kvar på ungefär samma nivå. Bland personer födda i övriga länder var bortfallet 71,8 procent 2017, och har därefter successivt fortsatt att öka fram till 2020, då andelen var 77,3 procent.

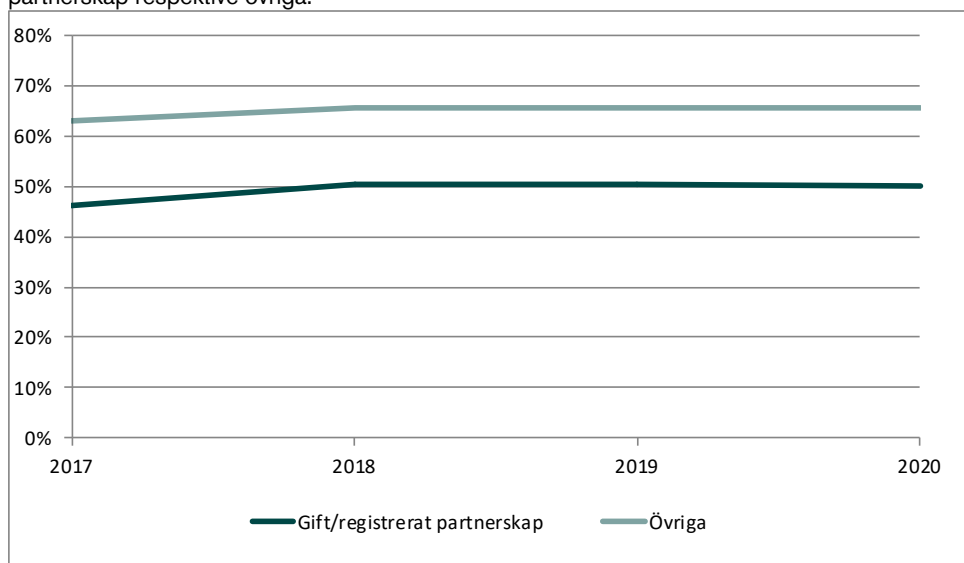
Figur 8. Bortfall i NTU 2017–2020. Andel särredovisat för personer födda i Sverige respektive övriga.

Civilstånd

Liksom i NTU 2007–2017 är bortfallet också i NTU 2017–2020 mindre bland personer som är gifta eller har registrerat partnerskap, jämfört med övriga personer (se figur 9). Andelen bortfall bland de som är gifta eller har registrerat partnerskap var 46,1 procent 2017 och ökade med 4,3 procentenheter fram till 2018 (50,4 %), för att därefter kvarstå på samma nivå. Ett liknande utvecklingsmönster noteras i gruppen övriga personer, där bortfallet ökade från 63,0 procent 2017 till 65,7 procent 2018, och därefter har andelen varit i princip oförändrad.

Figur 9. Bortfall i NTU 2007–2020. Andel särredovisat för personer som är gifta/registrerat partnerskap respektive övriga.

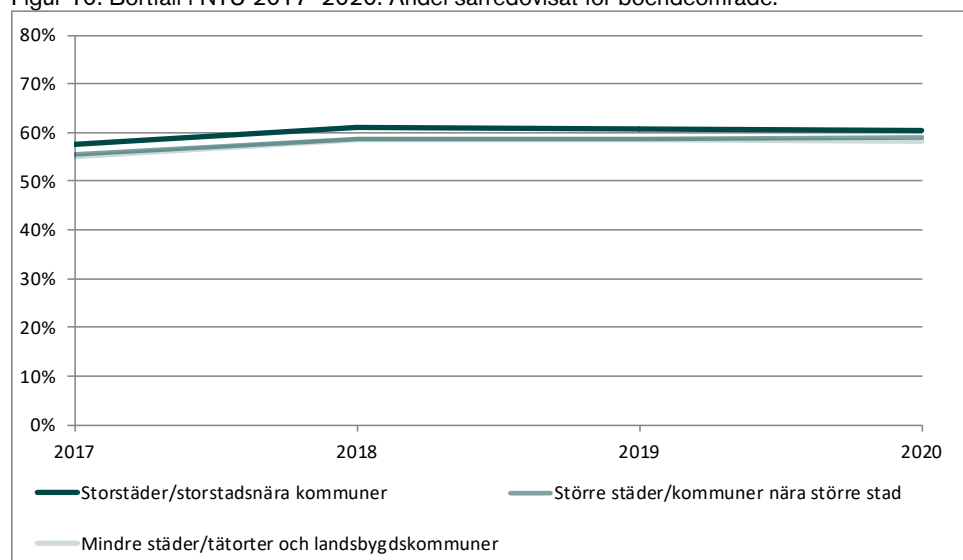

Boendeområde

Efter metodbytet 2017 redovisas bortfallet för boendeområde uppdelat efter den kommungruppsindelning som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) gjorde 2017. Indelningen består av tre kategorier: 1) storstäder och storstadsnära kommuner, 2) större städer och kommuner nära större städer samt 3) mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner. Bortfallet är störst bland de personer som bor i storstäder och storstadsnära kommuner, för vilka bortfallet utgjorde 57,6 procent 2017 och 60,9 procent 2018, varpå det legat kvar på i princip samma nivå (se figur 10).

I gruppen ”större städer” (de som bor i större städer och kommuner nära större städer) är bortfallet nästan detsamma som i gruppen ”mindre städer” (de som bor i mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner). Bland de som bor i större städer och kommuner nära större städer var andelen 55,4 procent 2017 och 58,9 procent 2020, vilket innebar en ökning med 3,5 procentenheter. Bland de som bor i mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner var andelen 55,0 procent 2017, och ökade sedan med 3,2 procentenheter till 2020, då andelen var 58,2 procent. En noterbar skillnad jämfört med NTU 2007–2017 är att bortfallet den perioden var större bland de som bor i en storstad än bland de som inte bor i en storstad, medan nivåerna var betydligt mer lika boendeområden emellan i NTU 2017–2020. Det bör dock påpekas att redovisningen för boendeområde skiljer sig åt indelningsmässigt perioderna emellan.

Figur 10. Bortfall i NTU 2017–2020. Andel särredovisat för boendeområde.

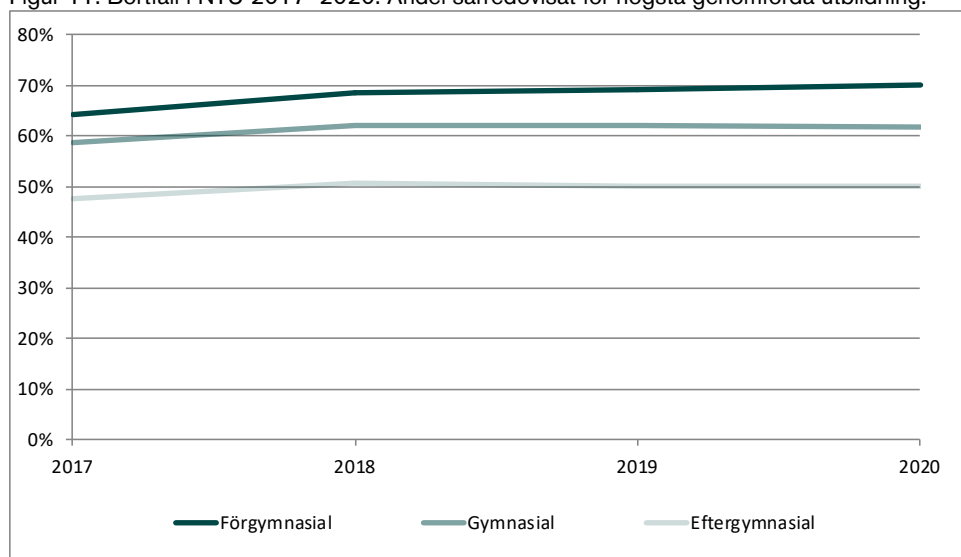

Utbildning

Figur 11 visar att bortfallet är högre ju lägre utbildningsnivå som studeras. Bland personer med som högst förgymnasial utbildning var andelen 64,3 procent 2017 och ökade till 68,4 procent 2018; därefter har andelen

fortsatt att öka något fram till 2020, då andelen var 70,1 procent. Studeras bortfallet bland de med högst gymnasial utbildning var bortfallet 58,8 procent 2017 och ökade med 3,0 procentenheter fram till 2020, då andelen var 61,8 procent. Bland de med eftergymnasial utbildning uppgick bortfallet till 47,5 procent 2017 och ökade till 50,8 procent 2018; därefter har andelen legat på en stabil nivå (2020 var bortfallet 50,1 %).

Figur 11. Bortfall i NTU 2017–2020. Andel särredovisat för högsta genomförda utbildning.

Familjetyp

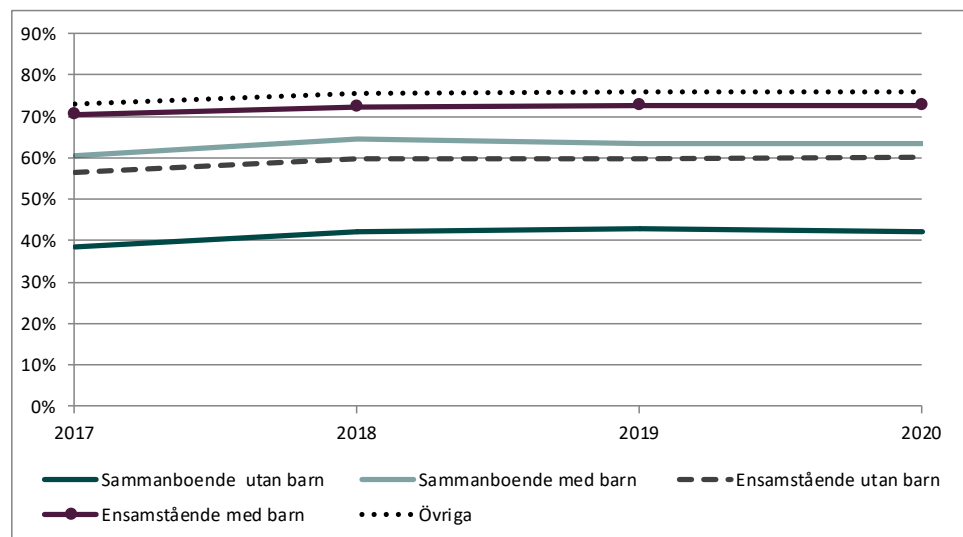
I figur 12 nedan redovisas bortfallet under perioden 2017–2020 utifrån familjetyp, i fem kategorier: 1) sammanboende med barn, 2) sammanboende utan barn, 3) ensamstående med barn, 4) ensamstående utan barn, samt 5) övriga. Den sistnämnda kategorin avser de hushåll som består av fler än två vuxna, med eller utan barn.¹⁸

Bortfallet är under hela perioden störst i kategorin övriga, följt av ensamstående med barn samt sammanboende med barn, och därefter ensamstående utan barn. Bortfallet är betydligt lägre bland de som är sammanboende utan barn. År 2017 var andelen bland ensamstående med barn 70,4 procent och ökade till 72,6 procent 2020, medan motsvarande andelar i kategorin övriga var 72,8 procent 2017 och 75,9 procent 2020. Således är skillnaden mellan dessa två grupper relativt liten, sett till utvecklingen över tid. Bland sammanboende utan barn var andelen 38,6 procent 2017, och ökade med 3,5 procentenheter till 2020, då andelen var 42,1 procent. Bland ensamstående utan barn och sammanboende med barn var bortfallet 56,4 respektive 60,5 procent 2017, och 2020 hade det

¹⁸ Till denna kategori hör även personer där uppgift om hushållet saknas.

ökat till 60,2 respektive 63,6 procent. Ökningen inom respektive grupp inföll huvudsakligen 2018, varpå samtliga gruppers bortfallsnivåer har varit stabila och i stort sett oförändrade.

Figur 12. Bortfall i NTU 2017–2020. Andel särredovisat för sammanboende med och utan barn, ensamstående med och utan barn, samt övriga.

Avslutande kommentar

Sammanfattningsvis visar resultaten i detta kapitel att bortfallet i NTU 2007–2017 har ökat inom de flesta grupper och att mönstret över tid inom respektive grupp är förhållandevis likartat. Ett undantag gäller när bortfallet sorteras på olika åldersgrupper. Bortfallet under perioden 2017–2020 har ökat kraftigt över tid i de två yngsta åldersgrupperna (16–29 och 30–40 år) samt även ökat i åldersgrupperna 41–50 år och 51–65 år, medan bortfallsnivån totalt sett varit i princip oförändrad i den äldsta åldersgruppen samt den näst äldsta åldersgruppen (66–74 och 75–79 år).

I NTU 2017–2020, som avser perioden med den nya metoden, har färre undersökningsår studerats jämfört med föregående period. Detta innebär att utrymmet för förändringar är mindre, vilket är värt att notera vid jämförelser perioderna emellan. Resultaten indikerar att bortfallsutvecklingen för dessa år är stabil inom samtliga grupper, särskilt sedan 2018. Bortfallsnivåerna är dock högre inom samtliga grupper än under föregående period, något som även var förväntat.

Jämförelse av svarsfördelning i de två parallella undersökningarna 2017

I stället för att studera bortfallet i NTU fokuserar det här kapitlet på de som faktiskt deltar i undersökningen. Resultaten består av jämförelser av fördelningen bland de svarande i de två parallella undersökningar som genomfördes med olika datainsamlingsmetoder 2017. Svarsfördelningen presenteras i designviktade procentuella andelar och studeras för grupperna kön¹⁹, ålder, svensk/utländsk bakgrund, utbildning, familjetyp, bostadstyp samt boendeort. Dessa grupper är desamma som i årsrapporterna för NTU. Den ena undersökningen 2017 genomfördes med den tidigare metoden, som i huvudsak bestod av telefonintervjuer, men även inom ramen för den undersökningen var det möjligt att delta via post- eller webbenkät, för de som inte ville delta via telefonintervju. Den andra undersökningen genomfördes med den nya metoden, som därefter fortsatt använts alltsedan 2017, och som består av webb- och postenkäter.

I ett bortfallsperspektiv finns det både för- och nackdelar med såväl telefonintervjuer som med webb- och postenkäter. I en telefonintervju kan intervjuaren vid behov förtydliga och ge förklaringar. Telefonintervjuaren har också möjlighet att försöka motivera de respondenter som initialt inte är intresserade av undersökningen. Respondenter som vill avböja att medverka på grund av att de exempelvis inte har varit utsatta för brott, och därmed inte upplever deras medverkan som relevant, kan få en förklaring och motivering till varför de ändå är intressanta för undersökningen. I webb- och postenkäter kan respondenten inte få samma stöd, utan behöver själv kunna tillgodogöra sig den skriftliga information som finns i anslutning till enkäten. Respondenten har däremot större frihet att själv välja vid vilken tidpunkt han eller hon ska besvara frågorna. Det är även möjligt att göra ett avbrott mitt i enkäten och fortsätta uppgiftslämnandet

¹⁹ Juridiskt kön.

vid ett senare tillfälle. Det ger möjlighet till mer eftertanke än i en intervjuundersökning.²⁰

Med den tidigare metoden utgick upplägget för datainsamlingen i huvudsak från att resultaten ska kunna redovisas på nationell nivå, men i vissa avseenden även regionalt. Med den nya metoden har upplägget istället primärt utgått från att resultaten ska kunna redovisas på såväl nationell och regional som lokal nivå. För att möjliggöra detta utökades urvalet, eftersom ett större urval medför att skattningarna blir mer robusta, det vill säga att osäkerhetsintervallen blir mindre. Det gäller framför allt redovisningen av mindre undergrupper, eftersom redovisningarna för riket totalt sett är mycket robusta även med den tidigare metoden. Det är dock viktigt att betona att om bortfallet är direkt relaterat till det som avses att mätas, kan ett stort urval i sig inte kompensera för de eventuella snedvridande effekter som bortfallet kan ha. Med den nya metoden har urvalsramens övre gräns flyttats från 79 år till 84 år, för att undersökningen ska kunna vara representativ även för den något äldre åldersgruppen.

Nedan redogörs för de huvudsakliga skillnaderna mellan de olika metoderna.²¹

	Tidigare metoden	Nya metoden
Urval	ca. 20 000 personer. 16–79 år. Stratifierat obundet slumpmässigt urval på län och åldersgrupper (16–29 år, 30–74 år och 75–79 år).	ca. 200 000 personer. 16–84 år. Stratifierat obundet slumpmässigt urval på lokalpolisområde och åldersgrupper (16–29 år och 30–84).
Datainsamlingsmetod	Telefonintervjuer, kompletterade med post- och webbenkäter för dem som avböjer telefonintervju och personer som ej kunnat nås per telefon.	Webbenkäter (inloggningsuppgifter via post), kompletterade med postenkäter som påminnelse.

Datainsamlingen till de båda undersökningarna genomfördes under januari till och med april 2017.²²

I den undersökning som genomfördes med den tidigare metoden översamlades åldersgruppen 16–29 år och 75–79 år, medan endast åldersgruppen 16–29 år översamlades i den undersökning som genomfördes med den nya metoden. Trots att översamlingar kan generera effektivare urval, kan de också leda till ett större bortfall totalt sett, särskilt

²⁰ Vidare kan svar på känsliga frågor, exempelvis om utsatthet för sexualbrott, vara svårare att samla in via en telefonintervju än genom en webb- eller postenkät (Guzy och Leitgöb 2015).

²¹ För att läsa mer om skillnader mellan de olika metoderna, se den tekniska rapporten för NTU 2017 (Brå 2018).

²² Insamling av webb- och postenkäter i den undersökning som genomfördes med den tidigare metoden pågick dock till mitten av maj. Av totalt 11 626 inkomna svar stod telefonintervjuer för 9 950 svar, postenkäter för 1 239 svar och webbenkäter för 437 svar. I den undersökning som genomfördes med den nya metoden var det av totalt 79 933 inkomna svar 35 233 personer som valde att besvara enkäten via webben, medan resterande 44 700 personer svarade via pappersenkät.

när man översamlar grupper med lägre svarsbenägenhet. Eftersom de översamlingar som görs i båda undersökningarna har hållits så små som möjligt, är bedömningen att de inte haft någon betydande inverkan på den totala svarsfrekvensen. Dessutom kompenserar designvikten för den inverkan som översamlingen genererar.

I tabell 5 redogörs för populationsstorlek, urvalsstorlek och bortfall för de två parallella undersökningar som genomfördes 2017.

Tabell 5. Populationsstorlek (N), urvalsstorlek samt svarsfrekvens för de två parallella undersökningar som genomfördes 2017.

	TIDIGARE METODEN	NYA METODEN
Population (N)	7 646 666	7 920 069
Bruttourval	20 000	200 000
– övertäckning ^a	202	556
Nettourval	19 798	199 444
Svarande (n _s)	11 828	80 489
Svarande (%)	60,0	43,9

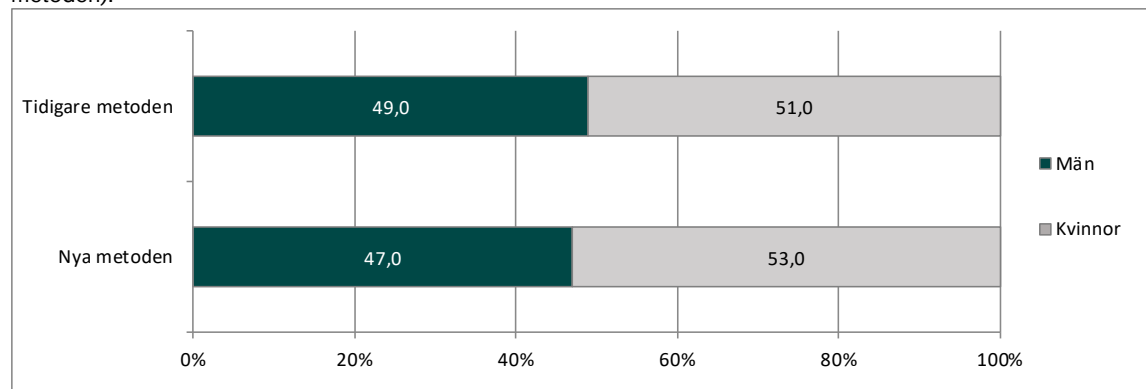
^a Personer som avlidit eller flyttat utomlands.

Fördelningen bland de svarande i undersökningarna med den tidigare respektive den nya metoden

Kön

I den undersökning som genomfördes med den tidigare metoden var 49,0 procent av de som deltog män, medan 51,0 procent var kvinnor (se figur 13). I den undersökning som genomfördes med den nya metoden var svarsfördelningen 47,0 procent män respektive 53,0 procent kvinnor. Således visar resultaten att det i båda undersökningarna 2017 är en något större andel kvinnor än män som deltagit, samt att skillnaden mellan män och kvinnor är större i den undersökning som genomfördes med den nya metoden.

Figur 13. Svarsfördelning i NTU 2017 för de två parallella undersökningarna som genomfördes 2017, med den tidigare respektive den nya metoden. Andel svarande som är män respektive kvinnor (i åldrarna 16–79 år för den tidigare metoden respektive 16–84 år för den nya metoden).

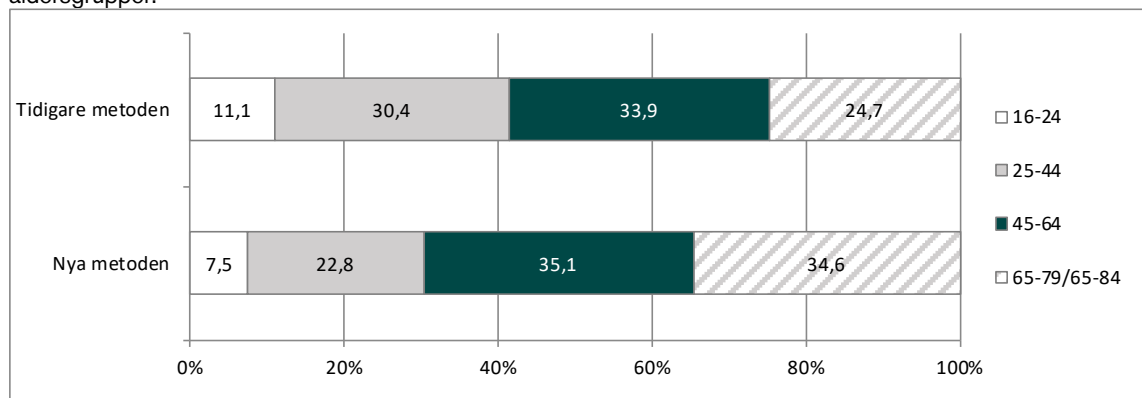

Ålder

När metoden för NTU reviderades 2017 höjdes den övre åldersgränsen för urvalet till 84 år, istället för som tidigare 79 år. I den undersökning som genomfördes med den tidigare metoden ingår således personer i åldrarna 16–79 år, medan det är personer i åldrarna 16–84 år som ingår i den undersökning som genomfördes med den nya metoden.

Av de svarande i den undersökning som genomfördes med den tidigare metoden var 11,1 procent personer i åldern 16–24 år (se figur 14), medan åldersgrupperna 25–44 och 45–64 år utgjorde 30,4 respektive 33,9 procent av de svarande. Vidare var 24,7 procent av de svarande i åldersgruppen 65–79 år. I den undersökning som genomfördes med den nya metoden var det 7,5 procent av de svarande som tillhörde den yngsta åldersgruppen (16–24 år), medan 22,8 procent tillhörde åldersgruppen 25–44 år. Vidare var 35,1 procent av de svarande i åldern 45–64 år och 34,6 procent i den äldsta åldersgruppen (65–84 år). Resultaten visar således att svarsfördelningen skiljer sig undersökningarna emellan, främst genom att andelen svarande i den äldsta åldersgruppen är större i den undersökning som genomfördes med den nya metoden än i den undersökning som genomfördes med den tidigare metoden. I undersökningen med den nya metoden syns även att andelen svarande i åldersgrupperna 16–24 år och 25–44 år är mindre än i undersökningen med den tidigare metoden. Skillnaden i svarsfördelning mellan undersökningarna blir dock mindre om man i den undersökning som genomfördes med den nya metoden exkluderar personer över 79 år, så att man jämför samma åldersspann i de båda undersökningarna (se tabell B1 i bilaga 1).

Figur 14. Svarsfördelning i NTU 2017 för de två parallella undersökningarna som genomfördes med den tidigare respektive den nya metoden. Andel bland de svarande särredovisat för olika åldersgrupper.

Övriga redovisningsgrupper

Då undersökningarna 2017 jämförs, syns en likartad fördelningsstruktur inom respektive övriga redovisningsgrupper (se tabell B2–B3 i bilaga 1). Undantaget är att gruppen sammanboende män utan barn utgör en större

andel av de svarande i undersökningen med den tidigare metoden än i undersökningen med den nya metoden, medan ensamstående män utan barn utgör en större andel av de svarande i undersökningen med den nya metoden jämfört med i undersökningen med den tidigare metoden. Denna skillnad kvarstår även när samma åldersspann studeras i båda undersökningarna.

Avslutande kommentar

Sammantaget visar resultaten att det mellan de två olika undersökningarna finns tydliga skillnader i fördelningen av åldersgrupper, medan fördelningen av resterande grupper är relativt likartad. En bidragande orsak till detta verkar dock vara att det äldre åldersspannet utvidgats, vilket enligt förväntan påverkar fördelningen. Dels ingår ju en större andel äldre i det nya urvalet, dels är svarsfrekvensen högre bland äldre än bland yngre. Skillnaden i svarsfördelningens struktur, vad gäller åldersgrupper, verkar således inte enbart bero på att datainsamlingsmetoden förändrats. Avslutningsvis bör nämnas att fördelningen är i princip densamma om de studerade grupperna delas upp på män respektive kvinnor. Detta tyder på att svarsfrekvensens struktur är densamma, även om svarsfrekvensen är lägre i undersökningen med den nya metoden.

Bortfallets utveckling i NTU jämfört med dess utveckling i andra undersökningar

I det här kapitlet jämförs bortfallets utveckling i NTU med bortfallsutvecklingen i andra svenska urvalsundersökningar. De undersökningar vars bortfallsutveckling kommer presenteras är Nationella folkhälsoenkäten²³, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC) och Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Samtliga undersökningar genomförs av SCB, med undantag för Folkhälsoenkäten, som genomförs av Folkhälsomyndigheten (det är dock SCB som genomför datainsamlingen). Gemensamt för dessa undersökningar är att samtliga är stora urvalsundersökningar som har befolkningen i stort som urvalsram. Undersökningarna har dock skilda ämnesområden. Det är därför intressant att jämföra bortfallsutvecklingen mellan dem, för att studera om det är ämnesområdet eller något annat undersökningsspecifikt som driver bortfallsutvecklingen eller om det är en generell utveckling.

Resultaten i detta kapitel är begränsade till de uppgifter om bortfall som finns tillgängliga för respektive undersökning. Det innebär att det inte alltid finns samma uppgifter om bortfall för olika grupper i de olika undersökningarna, vilket påverkar jämförbarheten. En annan begränsning är att oviktat bortfall inte tar hänsyn till om förändringar gjorts i urvalsdessignen i en undersökning från ett år till ett annat, vilket påverkar tolkningen av resultaten för ULF/SILC och AKU, där endast oviktat bortfall finns i tillgängligt material. Med anledning av dessa omständigheter är det viktigt att tolka resultaten med viss försiktighet. Observera att fokus för analysen är att jämföra bortfallets utveckling, snarare än exakta bortfallsnivåer.

²³ Hädanefter endast kallat Folkhälsoenkäten.

Nationella folkhälsoenkäten

Sedan 2004 genomför Folkhälsomyndigheten en nationell studie om folkhälsa, kallad Hälsa på lika villkor. Syftet med undersökningen är att visa hur befolkningen mår samt att följa förändringar i hälsa över tid, som en del i uppföljningen av folkhälsopolitiken. Datainsamlingen sker via postenkäter, och sedan 2007 erbjuds urvalspersonerna även att besvara enkäten via webben.²⁴ Fram till 2016 genomfördes studien årligen och omfattade ett urval om 20 000 personer i åldrarna 16–84 år. Från 2016 genomförs studien vartannat år, och sedan 2018 utökades urvalet till att omfatta 40 000 personer. Det nationella urvalet görs som ett obundet slumpmässigt urval från Registret över totalbefolkningen.

I denna rapport redovisas viktade bortfallsandelar för Folkhälsoenkäten 2007–2016 samt 2018 och 2020.

ULF/SILC – Undersökningarna av levnadsförhållanden

ULF/SILC syftar till att beskriva levnadsförhållanden för olika grupper i befolkningen, i åldern 16 år och äldre²⁵ i olika avseenden: boende, ekonomi, hälsa, fritid, medborgerliga aktiviteter, sociala relationer, sysselsättning och arbetsmiljö, trygghet och säkerhet.²⁶ Under åren 2006–2008 genomfördes två större förändringar: en övergång från besöksintervjuer till telefonintervjuer samt att undersökningen EU-SILC (EU Statistics on Income and Living Conditions²⁷) integrerades i ULF. På grund av detta redovisas resultaten för undersökningen i den här kortanalysen från och med 2008. Individerna som medverkar i undersökningen är valda med ett stratifierat obundet slumpmässigt urval ur Registret över totalbefolkningen. Urvalsdesignen var dock fram till och med 2013 något mer komplex. Undersökningen inkluderade då en panelansats med en återkommande panel vart åttonde år, som kompletterades med ett nytt urval individer. Ansatsen var dock att det sammanlagda urvalen skulle motsvara ett stratifierat obundet slumpmässigt urval.

I denna rapport redovisas oviktade bortfallsandelar för ULF/SILC 2008–2019.

AKU – Arbetskraftsundersökningarna

Syftet med AKU är att beskriva den aktuella arbetsmarknadssituationen för

²⁴ Från 2012 fanns webbenkäten även tillgänglig på engelska, och 2014 fanns den tillgänglig på både engelska och finska. Från 2015 har webbenkäten åter funnits tillgänglig på engelska, men inte finska.

²⁵ Sedan 2002 finns ingen övre åldersgräns i urvalet till undersökningen.

²⁶ I undersökningen ingår frågor om otrygghet och utsatthet för brott. Antalet frågor på området är dock begränsat, bland annat på grund av utrymmesbrist, eftersom undersökningen belyser en mängd frågor inom det betydligt mer omfattande området levnadsförhållanden. Frågorna om brott ställs också tillsammans med en mängd andra frågor, således i en annan kontext än i NTU.

²⁷ EU-SILC är en statistisk undersökning som genomförs årligen i alla EU-länder samt ytterligare några europeiska länder. Undersökningen gör det möjligt att jämföra uppgifter om inkomst, fattigdom, social utestängning, boende, arbete, utbildning och hälsa på både hushålls- och individnivå mellan olika länder.

befolkningen (i åldern 15–74 år), samt att ge information om utvecklingen på arbetsmarknaden. AKU är en urvalsundersökning där ett antal personer intervjuas varje månad. Datainsamlingen sker huvudsakligen genom datorstödda standardiserade telefonintervjuer, och det frågeformulär som används finns lagrat elektroniskt i ett intervjuprogram. Undersökningens uppgift om arbetslösa är det officiella arbetslöshetstalet.

AKU är en panelundersökning med roterande urval, vilket innebär att urvalspersoner ingår i undersökningen vid flera tillfällen. Ett kvartal består av tre olika urval, ett för varje månad i kvartalet. Varje urval utgörs i sin tur av åtta olika rotationsgrupper.

Urvalet har från 2010 bestått av två delurval, det ordinarie urvalet samt tilläggsurvalet. Tilläggsurvalet riktas mot individer med en svagare anknytning till arbetsmarknaden. Denna grupp kan befaras vara svårare att nå, eller mindre svarsbenägna. Effekten av detta på den totala bortfallsandelen torde dock vara liten eftersom tilläggsurvalet är så pass mycket mindre än det ordinarie urvalet.²⁸ Sedan år 2013 genomförs urvalsdragningen genom systematiskt urval istället för genom obundet slumpmässigt urval. Förändring genomfördes för att få en jämnare fördelning efter ålder och födelseland i urvalet.

I denna rapport redovisas oviktade bortfallsandelar från AKU för perioden 2007–2020.²⁹

Redovisningsgrupper

Separata jämförelser görs mellan å ena sidan bortfallet i NTU 2007–2017 och NTU 2017–2020 och å andra sidan bortfallet i Folkhälsoenkäten, ULF/SILC och AKU för motsvarande perioder. Resultaten i detta kapitel är begränsade till de uppgifter om bortfall som finns tillgängliga för respektive undersökning. Det innebär att det inte alltid finns uppgifter utifrån samma gruppindelning i de olika undersökningarna. I tabell 6 nedan visas en översikt av vilka redovisningsgrupper och undersökningsår som uppgifter om bortfall redovisas för i respektive undersökning. Observera dock att fokus i detta kapitel är att studera det totala bortfallet samt bortfallet för redovisningsgrupperna kön och ålder. Resultat för övriga redovisningsgrupper finns i tabell B6–B17 i bilaga 1.

²⁸ I en rapport av SCB från 2015 om bortfallsmönster i AKU påpekas att bortfallet visserligen var något högre i tilläggsurvalet än i det ordinarie urvalet, men skillnaden i bortfallsandel mellan det ordinarie urvalet och det totala urvalet var mindre än 1 procentenhet (SCB 2015).

²⁹ Inför publiceringen av AKU för september 2019 kunde SCB konstatera avvikelser i den rådata som samlats in av IT-konsultbolaget Evry på uppdrag av SCB. Avvikelseorna ledde till att skattningarna av arbetslöshet och sysselsättning påverkades. Detta har dock inte kopplingar till bortfallsnivån.

Tabell 6. Redovisningsperioder och redovisningsgrupper i NTU, Folkhälsoenkäten, ULF/SILC samt AKU. Tillgänglighet markerad med kryss (x).

	Totalt	Kön	Ålder	Födelse-land	Utbildningsnivå	Familjetyp	Boendeort	Civilstånd
NTU 2007–2017	x	x	x	x	x			x
NTU 2017–2020	x	x	x	x	x	x	x	x
Folkhälsoenkäten 2007–2020^a	x	x	x	x	x		x	x
ULF/SILC 2008–2019	x	x	x	x	x	x		
AKU 2007–2019	x	x	x	x	x		x	

^a Från och med 2016 genomförs Folkhälsoenkäten vartannat år. Det innebär att resultat inte redovisas för undersökningsåren 2017 och 2019.

Bortfallsutvecklingen i NTU 2007–2017 jämfört med Folkhälsoenkäten, ULF/SILC samt AKU

Beskrivning av urvalsstorlek och bortfall för NTU 2007–2017, Folkhälsoenkäten 2007–2016, ULF/SILC 2008–2017 samt AKU 2007–2017 redovisas i tabell B4 i bilaga 1.

Totalt och kön

Folkhälsoenkäten

Bortfallet i Folkhälsoenkäten ökade från 42,5 procent 2007 till 51,0 procent 2011; därefter låg andelen på en stabil nivå fram till 2016, då en liten ökning skedde (se figur 15). I NTU har bortfallet haft en kraftigare utveckling, och har ökat från 24,5 procent 2007 till 38,8 procent 2016. Bortfallet i Folkhälsoenkäten har alltså varit större under perioden, men legat på en mer stabil nivå över tid.

Både i NTU och i Folkhälsoenkäten har män ett högre bortfall än kvinnor, vilket gäller under hela den studerade perioden (se tabell B6 i bilaga 1). Bortfallet bland män i Folkhälsoenkäten ökade under 2007–2011 (från 48,4 till 56,2 %), men därefter var bortfallsnivån relativt stabil fram till 2016, då andelen var 56,9 procent. Bland kvinnor ökade bortfallet från 36,7 procent 2007 till 48,3 procent 2014, och därefter har bortfallsnivån legat förhållandevis stabilt fram till 2016 (49,1%). I både NTU och Folkhälsoenkäten perioden 2007–2016 har bortfallet bland kvinnor ökat mer än bland män, och skillnaden mellan dessa grupper har således minskat över tid i båda undersökningarna.

ULF/SILC

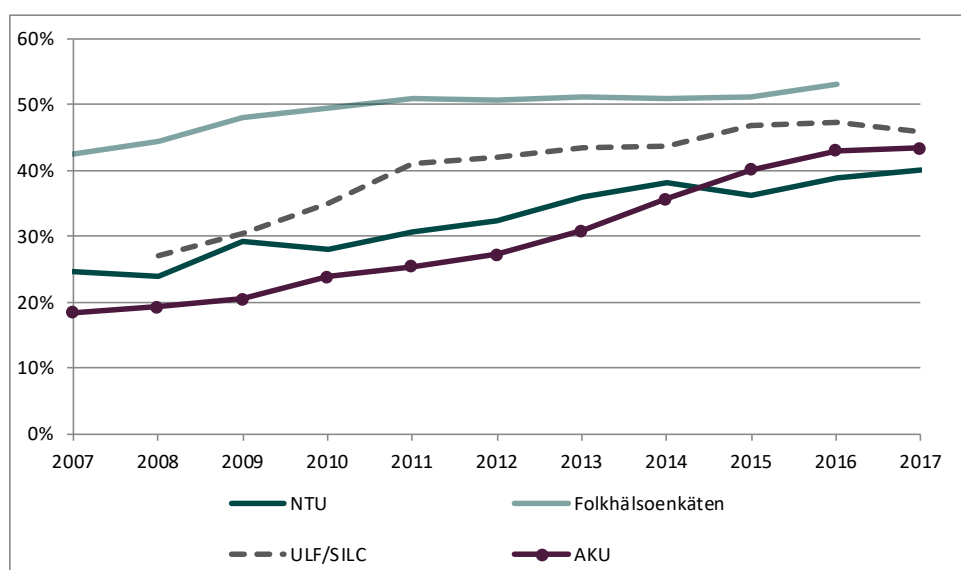
Bortfallet i ULF/SILC 2008–2017 har totalt sett haft en något kraftigare utveckling än bortfallet i NTU 2008–2017, och den totala bortfallsnivån i ULF/SILC har under denna period varit högre än i NTU 2008–2017. Bortfallet i ULF/SILC ökade framför allt mellan 2008–2011 (från 27,0 till 41,0 %) men har även efter det fortsatt att öka vid varje mätpunkt fram till 2017, då en liten minskning skedde. Samtliga undersökningsår i ULF/SILC (2008–2017) är bortfallet större bland män än bland kvinnor, ett mönster som även syns i NTU under motsvarande period. Perioden 2008–2015

ökade bortfallet i ULF/SILC bland män från 29,8 till 47,8 procent; därefter har bortfallet minskat något fram till 2017, då andelen var 46,7 procent. Bland kvinnor ökade bortfallet under perioden 2008–2016, från 24,2 till 47,2 procent, och därefter minskade det något 2017 (45,0 %). Bland både män och kvinnor har bortfallet ökat mer kraftigt i ULF/SILC 2008–2017 än i NTU 2008–2017. I båda undersökningarna har bortfallet bland kvinnor dock ökat mer än bland män, och skillnaderna män och kvinnor emellan har därmed minskat över tid.

AKU

Bortfallets utveckling i AKU 2007–2017 har varit stadigt stigande, från 18,4 till 43,4 procent. Jämfört med NTU låg bortfallet i AKU på en lägre nivå fram till 2015, då bortfallsnivån var lägre i NTU fram till och med NTU 2017. Det totala bortfallet i AKU har mer än fördubblats perioden 2007–2017 och har således haft en kraftigare bortfallsutveckling än i NTU 2007–2017. I AKU 2007–2017 ökade bortfallet bland män från 20,1 till 43,8 procent, medan bortfallet bland kvinnor under samma period ökade från 16,7 till 43,0 procent. Således har bortfallet ökat mer bland kvinnor än bland män, ett mönster som även syns i NTU.

Figur 15. Bortfall i NTU 2007–2017, Folkhälsoenkäten 2007–2016, ULF/SILC 2008–2017 samt AKU 2007–2017. Total viktad andel för NTU och Folkhälsoenkäten samt total oviktad andel för ULF/SILC och AKU.

Ålder

Folkhälsoenkäten

I både NTU och Folkhälsoenkäten är bortfallet mindre ju äldre åldersgrupp som studeras och skillnaden åldersgrupperna emellan blir större över tid i både Folkhälsoenkäten 2007–2016 samt NTU 2007–2016 (se tabell B8–B9 i bilaga 1). Detta beror på att bortfallet över tid i båda undersökningarna

har ökat kraftigare i de yngre åldersgrupperna än i de äldre. I den yngsta åldersgruppen (16–29 år) i Folkhälsoenkäten var andelen 51,3 procent 2007 och ökade med 19,0 procentenheter till 2016, då andelen var 70,3 procent. Bortfallsmonstren i åldersgrupperna 30–44 år och 45–64 år är mycket likartade i utvecklingen över tid, men bortfallsnivån är högre i den yngre. I den äldsta åldersgruppen (65–84 år) var motsvarande andel 30,9 procent 2007 och har fram till 2016 ökat med 2,0 procentenheter, då andelen var 32,9 procent. Den äldsta åldersgruppen i Folkhälsoenkäten kan beskrivas ha en förhållandevis stabil bortfallsutveckling, vilket även kan noteras för den äldsta åldersgruppen (75–79 år) i NTU 2007–2016. Således syns ett likartat mönster i båda undersökningarna sett till att bortfallet i de yngre åldersgrupperna ökat, men ökningen är kraftigare i NTU 2007–2016. I de äldre åldersgrupperna har bortfallet i båda undersökningarna varit mer stabilt.

ULF/SILC

I ULF/SILC var skillnaderna i bortfallsnivån åldersgrupperna emellan inledningsvis relativt små, men har ökat över tid, särskilt mellan den yngsta och den äldsta åldersgruppen. Störst ökning under perioden 2008–2017 syns bland de två yngsta åldersgrupperna (16–24 och 25–34 år) samt bland personer i åldrarna 55–64 år. I ULF/SILC 2008 var andelen 26,4 procent i den yngsta åldersgruppen (16–24 år), men ökade till 51,2 procent 2017, medan andelen var 29,9 procent och ökade till 53,2 procent i åldersgruppen 25–34 år under samma tidsperiod. Även i NTU 2008–2017 har bortfallet ökat mest i de två yngsta åldersgrupperna (16–29 år och 30–40 år). Bland personer 55–64 år har andelen ökat från 25,3 till 42,8 procent perioden 2008–2017. I åldersgrupperna 35–44 år och 45–54 år i ULF/SILC har bortfallet legat på en förhållandevis stabil nivå sedan 2013. För samma tidsperiod har bortfallet i den äldsta åldersgruppen (75–84 år) legat på en relativt stabil nivå sedan 2011, dock med enstaka årliga variationer. Bortfallet har ökat minst i den äldsta gruppen, följd av åldersgruppen 65–74 år. Jämfört med NTU 2008–2017 syns en mer jämn ökning av bortfallet i olika åldersgrupper i ULF/SILC, även om bortfallet ökat kraftigast i de yngre åldersgrupperna.

AKU

I AKU är bortfallet högre ju yngre åldersgrupp som studeras, och i takt med en stadigt ökande bortfallsutveckling under 2007–2017 har skillnaderna mellan grupperna också ökat. Bortfallet i AKU 2007–2017 har mer än fördubblats i samtliga åldersgrupper, med undantag för den äldsta åldersgruppen (65–74 år). Kraftigast ökning noteras i de yngre åldersgrupperna, 15–24 år och 25–34 år. I åldersgruppen 15–24 år uppgick bortfallsandelen i AKU 2017 till 50,9 procent, vilket är en ökning med 32,4 procentenheter sedan mätningen 2007, då andelen var 18,5 procent. Sett över hela tidsperioden är ökningen minst i den äldsta åldersgruppen (65–74 år), där bortfallet ökat med 10,7 procentenheter, från 15,2 till 25,9 procent, under perioden 2007–2017. I likhet med NTU 2007–2017

har bortfallet i AKU ökat mest i de yngre åldersgrupperna och därmed har skillnaden i bortfallsnivå ökat åldersgrupperna emellan.

Bortfallsutvecklingen i NTU 2017–2020 jämfört med Folkhälsoenkäten, ULF/SILC och AKU

Beskrivning av urvalsstorlek och bortfall för NTU 2017–2020, Folkhälsoenkäten 2018 och 2020, ULF/SILC 2017–2019 samt AKU 2017–2019 redovisas i tabell B5 i bilaga 1. Vid tolkning av resultat bör beaktas att den studerade perioden i detta avsnitt är betydligt kortare än föregående period, vilket gör det svårare att dra slutsatser om utveckling över tid.

Totalt och kön

Folkhälsoenkäten

Figur 16 visar att bortfallet i Folkhälsoenkäten är i princip lika stort båda undersökningsåren 2018 och 2020 (57,9 respektive 57,7 %), och i NTU för motsvarande undersökningsår syns samma mönster (59,5 respektive 59,4 %). I Folkhälsoenkäten har bortfallet bland män varit i princip oförändrat undersökningsåren 2018 och 2020 (61,7 respektive 61,2 %, se tabell B7 i bilaga 1), vilket även noteras bland kvinnor (54,1 respektive 54,0 %). Samma mönster syns även i NTU vid en jämförelse mellan dessa undersökningsår för respektive kön.

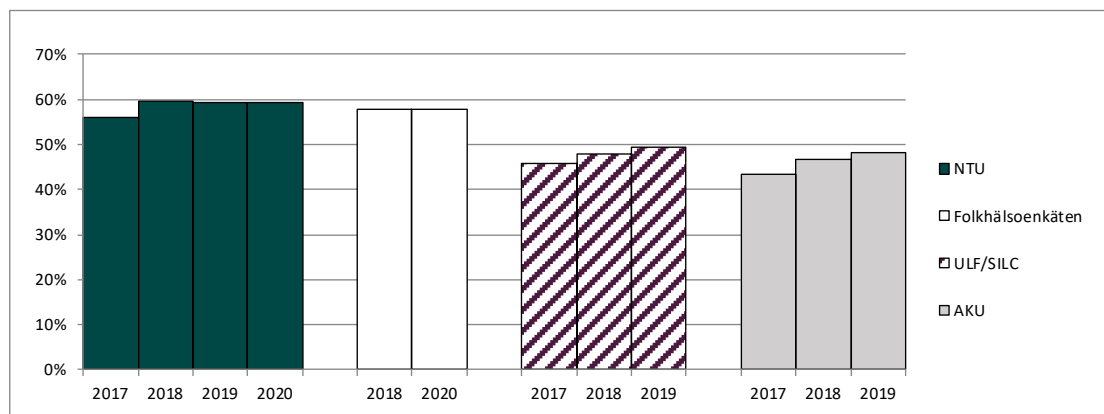
ULF/SILC

Bortfallet har successivt ökat i ULF/SILC 2017–2019 (från 45,8 till 49,4 %), medan bortfallsnivån varit mer stabil i NTU under motsvarande period; dock har NTU högre bortfallsnivåer samtliga år denna period. Bortfallet har ökat bland både män och kvinnor i ULF/SILC 2017–2019, och 2019 var bortfallet i princip lika stort i båda grupperna (49,5 % bland män och 49,3 % bland kvinnor). Jämfört med NTU ökade bortfallet bland både män och kvinnor i NTU 2017–2018; därefter har bortfallet varit stabilt, men skillnaden män och kvinnor emellan är större i NTU än i ULF/SILC denna period.

AKU

Bortfallsnivån i AKU 2017–2019 är lägre än i NTU under motsvarande period; dock har bortfallet i AKU successivt ökat (från 43,4 till 48,3 %) medan den varit stabil i NTU. Under perioden har bortfallet i AKU successivt ökat bland både män och kvinnor och bortfallet bland män respektive kvinnor är i princip lika stort. Även i NTU ökade bortfallet bland män och kvinnor under perioden 2017–2018, och därefter har nivån för respektive kön varit stabil.

Figur 16. Bortfall i NTU 2017–2020, Folkhälsoenkäten 2018 och 2020, ULF/SILC 2017–2019 samt AKU 2017–2019. Total viktad andel för NTU och Folkhälsoenkäten samt total oviktad andel för ULF/SILC och AKU.

Ålder

Folkhälsoenkäten

Bortfallsnivån är i princip oförändrad för samtliga åldersgrupper i Folkhälsoenkäten 2018 jämfört med 2020 (se tabell B9 i bilaga 1). I den yngsta åldersgruppen (16–29 år) var andelen 74,6 procent 2018 och 73,7 procent 2020, medan motsvarande andel i den äldsta åldersgruppen (65–84 år) var 35,7 procent 2018 och 34,2 procent 2020. Vid en jämförelse med NTU 2018 och 2020 syns ett liknande mönster i både nivå och utveckling.

ULF/SILC

I ULF/SILC 2017–2019 ökade bortfallet mest i åldersgrupperna 16–24 år, 25–34 år, 55–64 år och 65–74 år, medan ökningen var mindre i åldersgruppen 45–54 år. I den yngsta åldersgruppen ökade andelen från 51,2 till 57,3 procent under denna period, medan bortfallet bland personer i åldern 55–64 år ökade från 42,8 till 49,5 procent. I åldersgrupperna 35–44 år och 75–84 år har bortfallet i princip inte förändrats totalt sett. Samtidigt har bortfallet i NTU 2017–2019 ökat i de två äldsta åldersgrupperna (55–69 och 70–84 år) samt i den näst yngsta åldersgruppen (30–54 år), medan bortfallet i den yngsta åldersgruppen (16–29 år) under denna period legat på i princip oförändrad nivå.

AKU

Bortfallet i AKU 2017–2019 ökade mest i den äldsta åldersgruppen, som representeras av personer i åldern 65–74 år (från 25,9 till 33,0 %). Även i NTU 2017–2019 har bortfallet ökat mest bland personer i de äldre åldersgrupperna (55–69 och 70–84 år). Bortfallsnivån i den yngsta åldersgruppen (16–19 år) i NTU 2017–2020 har varit stabil, medan bortfallet i den yngsta åldersgruppen (15–24 år) i AKU har fortsatt att öka (från 50,9 till 57,9 %).

Avslutande kommentar

Sammantaget visar resultaten att Folkhälsoenkäten, som är den undersökning som ställer de mest integritetskänsliga frågorna som liknar NTU, har haft en helt annan utveckling än NTU under den period då datainsamlingsmetoden i NTU bestod av i huvudsak telefonintervjuer, medan Folkhälsoenkäten använt webb- och postenkäter. Likheter syns istället denna period med ULF/SILC och AKU, som också använt telefonintervjuer som datainsamlingsmetod. Om Folkhälsoenkäten istället jämförs med den period då NTU genomfördes med webb- och postenkäter, ser utvecklingen snarlikt ut. Detta indikerar att det sannolikt är datainsamlingsmetod, och inte ämnesområde, som driver bortfallets utveckling.

Avslutande diskussion

Brå genomför årligen NTU på uppdrag av regeringen, och de resultat som undersökningen genererar används av olika aktörer i syfte att minska utsatthet för brott och otrygghet i samhället. Det är därför viktigt att statistiken är tillförlitlig och att resultaten tolkas i förhållande till olika osäkerhetskällor. I den här kortanalysen undersöktes bortfallet, vilket är en av flera möjliga osäkerhetskällor.

Resultaten visar att bortfallet i NTU har utvecklats olika beroende på vilken period som studeras, det vill säga perioden före respektive efter metodbytet 2017, som innebar att datainsamlingen övergick från i huvudsak telefonintervjuer till webb- och postenkäter. Ett motiv till metodbytet var att bortfallsnivåerna skulle bli mer stabila över tid; dock var ett högre bortfall förväntat i samband med övergången till webb- och postenkäter. Detta har visat sig stämma överens med resultaten i den här kortanalysen. Svarsmönstren för de grupper som studerats har dessutom visat sig vara mycket likartade både före och efter metodbytet.

Ett av resultaten från denna kortanalys är att datainsamlingsmetoden tycks påverka bortfallets utveckling. Detta styrks av att bortfallet har en liknande utveckling i andra stora urvalsundersökningar där man använt telefonintervjuer respektive webb- och postenkäter, vid jämförelser av samma perioder. Orsaken till det ökande bortfallet i NTU 2007–2017 är sannolikt att det blivit svårare att nå privatpersoner via telefon, men det kan även finnas andra, okända faktorer. Ökande bortfall och höga bortfallsnivåer är dock inte endast en nationell trend, utan samma tendenser syns även på andra håll i världen. Det skulle kunna tyda på att människor generellt sett har blivit mindre benägna att delta i denna typ av enkätstudier.

Det är viktigt att hålla bortfallet så lågt som möjligt, eftersom det är svårt att bedöma när konsekvenserna av det blir alltför stora. Det är dock gynnsamt att Sverige har breda registerdata över befolkningen, vilka innehåller uppgifter som kan användas för att kompensera för bortfallet på ett så effektivt vis som möjligt genom viktning. I NTU samarbetar Brå och SCB med att på bästa sätt utnyttja de möjligheterna.

Eftersom bortfallet per definition består av personer som valt att inte delta i undersökningen, finns det begränsade möjligheter att få kunskap om vilka faktorer ligger bakom detta val. Hypotetiskt är det exempelvis möjligt att allt fler personer som inte blivit utsatta för brott upplever ett minskat engagemang att besvara en enkät som handlar om sådana händelser. Som följd skulle detta innebära att de svarande i allt högre utsträckning består av brottsutsatta personer, vilket i sin tur skulle leda till att utsattheten överskattas. Samtidigt har analyserna i denna kortanalys visat att utvecklingen av bortfallet ser mycket likartad ut i andra undersökningar, även om dessa berör andra ämnesområden. Detta öppnar för att bortfallet inte nödvändigtvis behöver vara systematiskt kopplat till den fråga som undersökningen avser att mäta. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att de analyser som gjorts i denna kortanalys är deskriptiva och ett första steg för att kunna beskriva bortfallets karaktär. Analyserna ger därför inte djupgående svar på frågor om bortfallets orsaker. För detta krävs ytterligare studier, av både kvantitativt och kvalitativt slag.

Bortfallet är en viktig, men inte fullkomlig, indikator på undersökningens kvalitet, och ett stort bortfall som dessutom förändras över tid innebär en större risk för missvisande statistik. Det finns därför behov av att fortsätta följa bortfallets utveckling i NTU bland olika grupper, i syfte att undersöka om bortfallet avviker från den stabila nivå som noterats sedan metodbytet.

Referenser

Bethlehem, J. (2009). *Applied survey methods: a statistical perspective*. Hoboken: Wiley.

Brick, J.M. and Tourangeau, R. (2017). Responsive survey design for reducing nonresponse bias. I: *Journal of Official Statistics*, volym 33, nummer 3, s. 735–752.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2020). *Nationella trygghetsundersökningen 2020. Teknisk rapport*. Rapport 2020:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019). *Nationella trygghetsundersökningen 2018. Teknisk rapport*. Rapport 2019:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2018). *Nationella trygghetsundersökningen 2017. Teknisk rapport*. Rapport 2018:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2000). *Vanor och trygghet – intervjuundersökning av socialt utsatta personer och normalbefolkning*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Davern, M. (2013). Nonresponse rates are a problematic indicator of nonresponse bias in survey research. I: *Health Services Research*, volym 48, nummer 3, s. 905–912.

Groves, R. M. (2006). Nonresponse Rates and Nonresponse Bias in Household Surveys. I: *Public Opinion Quarterly*, volym 70, nummer 5, s. 646–675.

Groves, R. och Peytcheva, E. (2008). The impact of nonresponse rates on nonresponse bias. A meta-analysis. I: *Public Opinion Quarterly*, volym. 72, nummer. 2, s. 167–189.

Guzy, N. och Leitgöb, H. (2015). Assessing mode effects in online and telephone victimization surveys. I: *International Review of Victimology*, volym 21, nummer 1, s. 101–131.

- Hedlin, D. (2020). "Is there a 'safe area' where the nonresponse rate has only a modest effect on bias despite non-ignorable nonresponse?". I: *International Statistical Review*, volym 88, nummer 3, s. 88, s. 642–657.
- Kreuter, F. (2013). Facing the nonresponse challenge. I: *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, volym 645, nummer 1, s. 23–35.
- Lee S., Brown, R., Grant, D., Belin, T. och Brick, M. (2009). Exploring nonresponse bias in a health survey using neighborhood characteristics. I: *American Journal of Public Health*, volym 99, nummer. 10, s. 1 811–1 817.
- Lindén-Boström, M. och Persson, C. (2010). *Bortfall i folkhälsoenkäter – Spelar det någon roll? Uppföljning av Liv & hälsa 2004 i Örebro län*. Laboremus nummer 7. Örebro: Örebro läns landsting, Samhällsmedicinska enheten.
- Luiten, A., Hox, J. och de Leeuw, E. (2020). Survey Nonresponse Trends and Fieldwork Effort in the 21st Century: Results of an International Study across Countries and Surveys. I: *Journal of Official Statistics*, volym 36, nummer 3, s. 469–487.
- Nilsson, A. (2002). *Fånge i marginalen – uppväxtvillkor, levnadsförhållanden och återfall i brott bland fångar*. Avhandling, Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Reuterberg, S.-E. (2001). Hantering av bortfall i longitudinella studier. Ett exempel. I: *Pedagogisk Forskning i Sverige*, volym 6, nummer 3, s. 173–194.
- Stang, A. och Jöckel, K-H. (2004). Studies with low response proportions may be less biased than studies with high response proportions. I: *American Journal of Epidemiology*, volym 159, nummer 2, s. 204–210.
- Statistiska centralbyrån, SCB (2015). *Bakgrundsfakta 2015:4, Bortfallsmönster i AKU*. Rapport 2015:4. Örebro: Statistiska centralbyrån.
- Särndal, C.-E. och Lundquist, P. (2014). Accuracy in Estimation with Nonresponse: A Function of Degree of Imbalance and Degree of Explanation. I: *Journal of Survey Statistics and Methodology*, volym 2, nummer 4, s. 361–387. Oxford: Oxford University Press.

Bilagor

Bilaga 1.

Tabell B1. Svarsfördelning i NTU 2017 för de två parallella undersökningar som genomfördes med den tidigare respektive den nya metoden. Andel av de svarande i olika åldersgrupper i befolkningen (16–79 år respektive 16–84 år). Inom parentes redovisas andelen svarande i åldrarna 16–79 år i den undersökning som genomfördes med den nya metoden.

	Tidigare metoden	Nya metoden	Nya metoden
	16–79 år	16–84 år	(16–79 år)
Ålder			
16–24 år	11,1	7,5	(7,8)
25–44 år	30,4	22,8	(24,0)
45–64 år	33,9	35,1	(36,9)
65–79 år/65–84 år	24,7	34,6	(31,3)
Män			
16–24 år	11,6	7,1	(7,4)
25–44 år	29,8	22,7	(23,8)
45–64 år	34,4	35,2	(36,9)
65–79 år/65–84 år	24,2	35,0	(31,8)
Kvinnor			
16–24 år	10,5	7,8	(8,2)
25–44 år	31,0	22,9	(24,1)
45–64 år	33,3	35,1	(36,9)
65–79 år/65–84 år	25,2	34,2	(30,9)

Tabell B2. Svartsfördelning i NTU 2017 för de två parallella undersökningar som genomfördes med den tidigare respektive den nya metoden. Andel av de svarande i olika grupper i befolkningen (16–79 år respektive 16–84 år). Inom parentes redovisas andelen svarande i åldrarna 16–79 år i den undersökning som genomfördes med den nya metoden.

	Tidigare metoden	Nya metoden	Nya metoden
	16–79 år	16–84 år	(16–79 år)
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder	83,2	84,6	(84,4)
Svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda	3,1	2,4	(2,5)
Utrikesfödda	13,6	13,0	(13,1)
Utbildning			
Förgymnasial	16,6	18,5	(17,4)
Gymnasial	41,7	40,2	(40,4)
Eftergymnasial	41,7	41,3	(42,2)
Familjetyp			
Sammanboende utan barn	41,5	46,6	(46,2)
Sammanboende med barn	23,1	21,8	(22,9)
Ensamstående utan barn	30,2	27,8	(27,0)
Ensamstående med barn	5,2	3,8	(3,9)
Bostadstyp			
Småhus	57,6	59,6	(60,1)
Flerfamiljshus	42,4	40,4	(39,9)
Boendeort			
Storstadsregion	37,8	36,9	(37,2)
Andra större städer	36,0	36,3	(36,3)
Mindre städer/landsbygd	26,2	26,8	(26,5)

Tabell B3. Svartsfördelning i NTU 2017 för de två parallella undersökningar som genomfördes med den tidigare respektive den nya metoden. Andel bland de svarande i olika grupper i befolkningen särredovisat för kön (16–79 år respektive 16–84 år). Inom parentes redovisas andelen svarande i åldrarna 16–79 år i den undersökning som genomfördes med den nya metoden.

	Tidigare metoden	Nya metoden	Nya metoden
	16–79 år	16–84 år	(16–79 år)
Svensk/utländsk bakgrund			
<i>Män</i>			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder	83,2	85,1	(84,8)
Svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda	3,1	2,3	(2,4)
Utrikesfödda	13,7	12,6	(12,7)
<i>Kvinnor</i>			
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder	83,2	84,2	(83,9)
Svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda	3,2	2,5	(2,6)
Utrikesfödda	13,6	13,4	(13,5)
Utbildning (högsta)			
<i>Män</i>			
Förgymnasial	18,5	20,1	(19,2)
Gymnasial	44,3	42,0	(42,2)
Eftergymnasial	37,2	37,9	(38,6)
<i>Kvinnor</i>			
Förgymnasial	14,7	17,0	(15,8)
Gymnasial	39,2	38,7	(38,8)
Eftergymnasial	46,1	44,3	(45,4)
Familjetyp			
<i>Män</i>			
Sammanboende utan barn	41,7	49,0	(48,0)
Sammanboende med barn	23,2	21,8	(22,8)
Ensamstående utan barn	31,3	26,3	(26,2)
Ensamstående med barn	3,9	2,8	(2,9)
<i>Kvinnor</i>			
Sammanboende med barn	41,3	44,5	(44,6)
Sammanboende utan barn	23,0	21,8	(22,9)
Ensamstående utan barn	29,3	29,1	(27,7)
Ensamstående med barn	6,5	4,6	(4,8)
Bostadstyp			
<i>Män</i>			
Småhus	60,1	61,9	(62,2)
Flerfamiljshus	39,9	38,1	(37,8)

<i>Kvinnor</i>			
Småhus	55,2	57,5	(58,2)
Flerfamiljshus	44,8	42,5	(41,8)
Boendeort			
<i>Män</i>			
Storstadsregion	36,6	36,3	(36,6)
Andra större städer	36,7	36,3	(36,3)
Mindre städer/landsbygd	26,7	27,5	(27,2)
<i>Kvinnor</i>			
Storstadsregion	39,0	37,5	(37,9)
Andra större städer	35,4	36,3	(36,3)
Mindre städer/landsbygd	25,6	26,1	(25,9)

Tabell B4. Urvalsstorlek och totalt bortfall för NTU 2007–2017, Folkhälsoenkäten 2007–2016, ULF/SILC 2008–2017 samt AKU 2007–2017.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NTU											
Bruttourval	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Nettourval	19 711	19 730	19 744	19 723	19 714	19 789	19 740	19 718	19 749	19 754	19 798
Bortfall (n _b)	4 766	4 757	5 835	5 603	5 988	6 403	7 069	7 688	7 332	7 834	8 172
Bortfall (viktat %)	24,5	23,9	29,1	28,1	30,7	32,4	35,9	38,2	36,2	38,8	40,0
Folkhälsoenkäten											
Bruttourval	10 000	20 000	20 000	20 001	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	..
Nettourval	9 971	19 957	19 918	19 908	19 945	19 950	19 958	19 931	19 932	19 959	..
Bortfall (n _b)	4 233	8 839	9 545	9 841	10 181	10 095	10 213	10 343	10 204	10 575	..
Bortfall (viktat %)	42,5	44,3	47,9	49,4	51,0	50,6	51,2	50,9	51,2	53,0	..
ULF/SILC											
Bruttourval ^a
Nettourval	..	9 273	12 244	12 429	9 897	11 831	12 144	10 343	10 804	10 994	11 006
Bortfall (n _b)	..	2 501	3 720	4 362	4 068	4 982	5 284	4 519	5 046	5 216	5 045
Bortfall (oviktat %)	..	27,0	30,4	35,1	41,0	42,0	43,4	43,7	46,7	47,4	45,8
AKU											
Bruttourval	256 972	258 116	257 359	348 786	346 562	349 350	357 556	362 268	363 838	364 365	364 858
Nettourval	251 611	252 427	251 782	341 676	338 830	341 136	348 660	353 347	355 213	355 970	357 343
Bortfall (n _b)	46 309	48 385	51 654	81 423	86 188	92 898	107 508	125 955	142 269	153 131	155 216
Bortfall (oviktat %)	18,4	19,2	20,5	23,8	25,4	27,2	30,8	35,6	40,1	43,0	43,4

^a Uppgifter om bruttourval finns inte tillgänglig i ULF/SILC. Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B5. Urvalsstorlek och totalt bortfall för NTU 2017–2020, Folkhälsoenkäten 2018 och 2020, ULF/SILC 2017–2019 samt AKU 2007–2019.

	2017	2018	2019	2020
NTU				
Bruttourval	200 000	201 975	200 001	200 001
Nettourval	199 444	201 539	199 641	199 542
Bortfall (n _b)	119 511	127 507	126 180	125 729
Bortfall (%)	56,1	59,5	59,4	59,4
Folkhälsoenkäten				
Bruttourval	..	40 000	..	40 000
Nettourval	..	39 831	..	39 943
Bortfall (n _b)	..	23 075	..	23 036
Bortfall (%)	..	57,9	..	57,7
ULF/SILC				
Bruttourval ^a
Nettourval	11 006	10 954	10 958	..
Bortfall (n _b)	5 045	5 249	5 415	..
Bortfall (oviktad %)	45,8	47,9	49,4	..
AKU				
Bruttourval	364 858	273 784	182 720	..
Nettourval	357 343	268 725	179 440	..
Bortfall (n _b)	155 216	125 304	86 696	..
Bortfall (oviktad %)	43,4	46,6	48,3	..

^a Uppgifter om bruttourval finns inte tillgänglig i ULF/SILC.
Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B6. Bortfall i NTU 2007–2017, Folkhälsoenkäten 2007–2016, ULF/SILC 2008–2017 samt AKU 2007–2017. Viktad andel procent i NTU och Folkhälsoenkäten samt oviktad andel i procent i ULF/SILC och AKU, bland samtliga samt män respektive kvinnor.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NTU	24,5	23,9	29,1	28,1	30,7	32,4	35,9	38,2	36,2	38,8	40,0
Män	26,9	27,5	32,0	31,1	32,5	34,0	37,9	40,1	38,7	40,7	41,6
Kvinnor	21,9	20,3	26,1	25,0	27,0	29,4	32,1	36,3	33,6	36,8	38,3
Folkhälsoenkäten	42,5	44,3	47,9	49,4	51,0	50,6	51,2	50,9	51,2	53,0	..
Män	48,4	49,4	53,2	54,2	56,2	54,9	55,5	55,4	55,5	56,9	..
Kvinnor	36,7	39,3	42,7	44,6	45,9	46,4	46,8	48,3	46,8	49,1	..
ULF/SILC	..	27,0	30,4	35,1	41,0	42,0	43,4	43,7	46,7	47,4	45,8
Män	..	29,8	32,0	37,2	43,2	44,0	45,1	45,7	47,8	47,7	46,7
Kvinnor	..	24,2	28,8	33,1	38,8	40,0	41,8	41,8	45,6	47,2	45,0
AKU	18,4	19,2	20,5	23,8	25,4	27,2	30,8	35,6	40,1	43,0	43,4
Män	20,1	20,6	21,8	25,4	27,0	28,5	31,9	36,4	40,4	43,1	43,8
Kvinnor	16,7	17,7	19,2	22,3	23,9	26,0	29,7	34,9	39,7	43,0	43,0

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B7. Bortfall i NTU 2017–2020, Folkhälsoenkäten 2018 och 2020, ULF/SILC 2017–2019 samt AKU 2017–2019. Viktad andel i procent i NTU och Folkhälsoenkäten samt oviktad andel i procent i ULF/SILC och AKU, bland samtliga samt män respektive kvinnor.

	2017	2018	2019	2020
NTU	56,1	59,5	59,4	59,4
Män	59,0	62,4	62,1	61,9
Kvinnor	53,1	56,5	56,5	56,8
Folkhälsoenkäten	..	57,9	..	57,7
Män	..	61,7	..	61,2
Kvinnor	..	54,1	..	54,0
ULF/SILC	45,8	47,9	49,4	..
Män	46,7	48,1	49,5	..
Kvinnor	45,0	47,8	49,3	..
AKU	43,4	46,6	48,3	..
Män	43,8	46,8	48,7	..
Kvinnor	43,0	46,5	47,9	..

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B8. Bortfall i NTU 2007–2017, Folkhälsoenkäten 2007–2016, ULF/SILC 2008–2017 samt AKU 2007–2017. Viktad andel i procent NTU och Folkhälsoenkäten samt oviktad andel i procent i ULF/SILC och AKU, särredovisat för olika åldersgrupper.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NTU											
16–29 år	23,2	25,6	33,1	33,0	35,6	38,7	43,2	46,2	45,4	48,7	51,0
30–40 år	25,4	26,5	32,3	31,3	33,8	36,9	44,1	44,5	43,8	46,3	47,4
41–50 år	25,0	23,5	29,3	30,0	30,3	32,5	36,6	40,3	38,2	41,9	38,0
51–65 år	23,8	21,0	24,9	24,3	25,9	26,3	28,9	32,8	30,7	33,5	36,2
66–74 år	23,9	21,4	23,7	19,4	20,3	21,8	19,7	25,8	21,4	22,2	24,8
75–79 år	29,0	28,3	30,5	25,1	25,9	26,5	24,7	29,2	24,3	23,6	27,8
Folkhälsoenkäten											
16–29 år	51,3	55,8	61,2	63,3	66,6	67,5	66,6	69,6	69,4	70,3	..
30–44 år	49,1	51,2	55,5	57,0	59,1	59,6	59,6	61,1	60,2	62,8	..
45–64 år	38,4	39,8	43,0	44,9	46,5	44,8	45,1	46,8	45,6	48,3	..
65–84 år	30,9	30,9	32,7	32,7	32,4	31,6	35,5	32,1	31,5	32,9	..
ULF/SILC											
16–24 år	..	26,4	32,5	39,4	40,8	45,3	47,4	45,5	54,1	56,8	51,2
25–34 år	..	29,9	35,3	41,1	49,8	50,1	50,6	52,8	54,2	55,9	53,2
35–44 år	..	28,1	32,6	36,8	46,5	44,2	46,5	46,1	47,3	49,8	47,7
45–54 år	..	27,6	32,6	37,7	43,5	43,2	48,1	47,9	48,0	48,6	47,8
55–64 år	..	25,3	28,0	35,2	40,1	40,4	41,3	43,7	43,9	43,0	42,8
65–74 år	..	22,9	22,8	24,6	29,8	32,3	33,1	31,5	36,7	34,9	34,2
75–84 år	..	27,3	26,7	29,8	36,0	35,8	38,2	32,3	37,9	37,2	38,1
85 år och äldre	..	29,6	37,4	40,6	49,2	49,1	45,4	41,9	49,1	49,6	49,6
AKU											
15–24 år	18,5	20,8	22,4	26,9	28,6	30,5	35,6	41,5	47,3	50,2	50,9
25–34 år	20,2	22,1	24,9	28,8	30,2	32,7	37,4	43,0	47,8	50,7	51,2
35–44 år	18,3	18,9	20,1	23,4	25,7	27,3	31,3	36,6	40,0	42,8	42,8
45–54 år	18,8	19,3	20,5	23,7	25,5	27,2	30,0	34,1	38,7	41,2	41,3
55–64 år	17,4	17,1	17,7	19,8	21,2	22,7	25,2	29,2	33,2	36,8	37,8
65–74 år	15,2	13,8	14,8	15,8	15,9	17,1	17,6	19,5	23,0	26,0	25,9

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B9. Bortfall i NTU 2017–2020, Folkhälsoenkäten 2018 och 2020, ULF/SILC 2017–2019 samt AKU 2017–2019. Viktad andel i procent NTU och Folkhälsoenkäten samt oviktad andel i procent i ULF/SILC och AKU, särredovisat för olika åldersgrupper.

	2017	2018	2019	2020
NTU 2017–2020				
16–29 år	75,3	77,5	76,7	76,4
30–54 år	62,9	66,9	66,3	66,7
55–69 år	40,8	45,2	46,1	47,0
70–84 år	31,5	34,9	36,1	35,1
Folkhälsoenkäten				
16–29 år	..	74,6	..	73,7
30–44 år	..	68,8	..	69,2
45–64 år	..	54,7	..	55,3
65–84 år	..	35,7	..	34,2
ULF/SILC				
16–24 år	51,2	54,8	57,3	..
25–34 år	53,2	55,6	58,6	..
35–44 år	47,7	47,8	48,9	..
45–54 år	47,8	47,8	50,1	..
55–64 år	42,8	46,7	49,5	..
65–74 år	34,2	38,0	38,7	..
75–84 år	38,1	39,1	36,4	..
85 år och äldre	49,6	53,9	51,9	..
AKU				
15–24 år	50,9	54,7	57,9	..
25–34 år	51,2	54,3	55,9	..
35–44 år	42,8	45,7	45,8	..
45–54 år	41,3	44,4	45,0	..
55–64 år	37,8	41,0	42,7	..
65–74 år	25,9	28,5	33,0	..

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B10. Bortfall i NTU 2007–2017, Folkhälsoenkäten 2007–2016, ULF/SILC 2008–2017 samt AKU 2007–2017. Särredovisat för personer födda i Norden respektive övriga i NTU samt särredovisat för svenskfödda respektive övriga i Folkhälsoenkäten, ULF/SILC samt AKU. Viktad andel i procent i NTU och Folkhälsoenkäten samt oviktad andel i procent i ULF/SILC och AKU.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NTU											
Norden ^a	22,3	21,4	25,9	24,5	26,4	28,0	31,7	35,1	32,5	35,1	35,7
Övriga	42,2	44,0	52,4	52,0	51,9	54,3	55,7	56,4	56,0	57,5	60,9
Folkhälsoenkäten											
Sverige	59,9	58,0	54,4	53,0	51,5	52,2	51,5	51,6	52,2	50,7	..
Övriga ^b	54,4	54,2	58,7	59,1	61,1	60,7	60,2	63,8	61,2	64,7	..
ULF/SILC											
Sverige	..	25,2	27,8	32,8	38,8	40,1	41,7	41,7	45,0	45,7	44,1
Övriga	..	37,2	45,1	47,8	52,1	52,4	52,5	53,2	54,4	54,9	52,9
AKU											
Sverige	41,3	41,4
Övriga	50,3	51,9

^a Den oviktade andelen som är födda i Sverige går enbart att urskilja för NTU 2011–2017 och uppgår till som lägst 95,9 procent och som högst 96,9 procent.

^b Resultaten beskriver medelvärdet beräknat från en summering av bortfallsandelar för kategorierna "Övriga Norden", "Övriga Europa" och "Övriga världen".

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B11. Bortfall i NTU 2017–2020, Folkhälsoenkäten 2018 och 2020, ULF/SILC 2017–2019 samt AKU 2017–2019. Viktad andel i procent i NTU och Folkhälsoenkäten samt oviktad andel i procent i ULF/SILC och AKU, särredovisat för svenskfödda respektive övriga.

	2017	2018	2019	2020
NTU				
Sverige	52,2	55,3	54,7	54,4
Övriga	71,8	75,3	76,4	77,3
Folkhälsoenkäten				
Sverige	..	54,0	..	53,2
Övriga ^a	..	67,4	..	67,4
ULF/SILC				
Sverige	44,1	46,7	48,0	..
Övriga	52,9	52,6	54,6	..
AKU				
Sverige	41,4	44,6	46,4	..
Övriga	51,9	54,2	55,4	..

^a Resultaten beskriver medelvärdet beräknat från en summering av bortfallsandelar för kategorierna "Övriga Norden", "Övriga Europa" och "Övriga världen".

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell 12. Bortfall i NTU 2017–2020, Folkhälsoenkäten 2018 och 2020, ULF/SILC 2017–2019 samt AKU 2017–2019. Viktad andel i procent i NTU samt oviktad andel i procent i ULF/SILC och AKU, särredovisat för högsta genomförda utbildningsnivå. Viktad andel i procent i Folkhälsoenkäten för låg, medel och hög utbildning.

	2017	2018	2019	2020
NTU				
Förgymnasial ^a	64,3	68,4	69,2	70,1
Gymnasial	58,8	62,0	62,1	61,8
Eftergymnasial	47,5	50,8	50,0	50,1
Folkhälsoenkäten^a				
Låg	..	60,9	..	62,0
Mellan	..	61,5	..	60,3
Hög	..	46,0	..	45,6
ULF/SILC				
Förgymnasial	52,6	56,2	55,9	..
Gymnasial	48,9	52,0	52,1	..
Eftergymnasial	36,9	37,7	41,7	..
AKU				
Förgymnasial	52,1	55,5	57,6	..
Gymnasial	47,5	50,8	53,0	..
Eftergymnasial	32,9	35,9	36,9	..

^a I Folkhälsoenkäten motsvarar låg utbildning upp till och med 2 år på gymnasium, mellan hög utbildning motsvarar mer än gymnasium 2 år samt högskola 0–2 år, vidare motsvarar hög utbildning högskola/universitet i minst 3 år samt att kategorin även innehåller "okänd utbildning". Det innebär att de redovisade kategorierna skiljer sig från kategorierna i NTU, där högsta genomförda utbildning redovisas. Detta bör beaktas vid tolkning av resultaten.

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell 13. Bortfall i NTU 2017–2020 och ULF/SILC 2017–2019. Viktad andel i procent i NTU samt oviktad andel i procent i ULF/SILC, bland sammanboende med eller utan barn samt ensamstående med och utan barn.

	2017	2018	2019	2020
NTU				
Sammanboende utan barn	38,6	42,0	42,7	42,1
Sammanboende med barn	60,5	64,4	63,5	63,6
Ensamstående utan barn	56,4	59,6	59,6	60,2
Ensamstående med barn	70,4	72,3	72,7	72,6
ULF/SILC				
Sammanboende utan barn	35,3	36,9	41,0	
Sammanboende med barn	44,7	47,0	48,1	..
Ensamstående utan barn ^a	53,1	54,0	57,7	..
Ensamstående med barn	50,5	53,3	53,0	

^a I redovisningen har kategorin "Övriga ensamstående" översatts till "Ensamstående utan barn".

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B14. Bortfall i NTU 2007–2017 och Folkhälsoenkäten 2007–2016. Viktad andel i procent i NTU och Folkhälsoenkäten, bland de som är gifta/har registrerat partnerskap respektive övriga.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NTU											
Gift/registrera partnerskap	21,7	20,3	25,0	23,8	25,2	26,2	28,7	32,3	29,5	32,3	34,0
Övriga	26,4	26,5	32,0	31,1	33,1	35,5	39,4	42,3	40,7	43,2	44,0
Folkhälsoenkäten											
Gift/registrera partnerskap	35,6	37,4	39,9	40,9	42,2	41,3	42,3	42,6	42,0	43,9	..
Övriga	47,5	49,5	53,8	55,4	57,4	57,3	57,5	58,4	57,6	59,4	..

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell B15. Bortfall i NTU 2017–2020 och Folkhälsoenkäten 2018 och 2020. Viktad andel i procent i NTU och Folkhälsoenkäten, bland de som är gifta/har registrerat partnerskap respektive övriga.

	2017	2018	2019	2020
NTU				
Gift/registrera partnerskap	46,1	50,4	50,4	50,3
Övriga	63,0	65,7	65,5	65,5
Folkhälsoenkäten				
Gift/registrera partnerskap	..	49,3	..	48,7
Övriga	..	64,1	..	63,9

Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell 16. Bortfall i NTU 2007–2017, Folkhälsoenkäten 2007–2016 samt AKU 2010–2017. Viktad andel i procent i NTU och Folkhälsoenkäten samt oviktad andel i procent i AKU, bland de som bor i storstad respektive de som inte bor i en storstad.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NTU											
Storstad	27,9	27,0	31,8	31,9	32,9	34,1	38,0	39,7	38,4	40,9	40,6
Ej storstad	22,4	22,0	27,4	25,8	27,8	30,2	33,1	37,2	34,7	37,4	39,5
Folkhälsoenkäten											
Storstad	43,5	47,3	49,7	51,4	52,2	53,7	52,8	54,7	53,9	54,8	..
Ej storstad	41,8	42,4	46,8	48,2	50,3	48,7	50,1	50,1	49,5	51,8	..
AKU											
Storstad ^a	30,9	31,8	33,5	36,8	40,9	43,8	45,8	46,0
Ej storstad	22,4	24,1	25,9	29,6	34,5	39,3	42,6	43,1

^a Resultaten beskriver medelvärdet beräknat från en summering av bortfallsandelar för kategorierna "Stockholm", "Göteborg" och "Malmö". Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.

Tabell 17. Bortfall i NTU 2017–2020, Folkhälsoenkäten 2018 och 2020 och AKU 2017–2019. Viktad andel i procent i NTU och Folkhälsoenkäten samt oviktad andel i procent i AKU, bland de som bor i storstad respektive de som inte bor i en storstad.

	2017	2018	2019	2020
NTU				
Storstäder/storstadsnära kommuner	57,6	60,9	60,8	60,7
Större städer/kommuner nära större stad	55,4	58,7	58,6	58,9
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	55,0	58,6	58,4	58,2
Folkhälsoenkäten				
Storstad	..	60,0	..	59,3
Ej storstad	..	56,5	..	56,6
AKU				
Storstad^a	46,0	48,7	50,2	
Ej storstad	43,1	46,4	48,2	

^a Resultaten beskriver medelvärdet beräknat från en summering av bortfallsandelar för kategorierna "Stockholm", "Göteborg" och "Malmö". Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig/ej redovisas.